

Αρ. Φακ. 5.02.019

	Φορέας	Σημείο στο κείμενο	Σχόλια	Έγκριση για ένταξη στο κείμενο
1	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΥΛΩΝΕΣ με τίτλο «Καλές πρακτικές εξωτερικού», όπου γίνεται αναφορά σε διάφορα κράτη, ίσως θα ήταν σημαντικό να προστεθούν οι σύνδεσμοι ή ιστοσελίδες των πηγών που να προβάλλουν τις πρακτικές αυτές.	Η Εθνική Στρατηγική για τον Αυτισμό αποτελεί κείμενο πολιτικής και οι καλές πρακτικές παρατίθενται ενδεικτικά ως κατευθυντήριες γραμμές και για σκοπούς πληρέστερης αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης στην Κύπρο. Στο μέλλον, με την εφαρμογή της Στρατηγικής, οι σύνδεσμοι για καλές πρακτικές δύνανται να αναρτηθούν στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα που θα δημιουργηθεί	Χ

2	<p>Οργάνωση «Αγκαλιά Ελπίδας»</p>	<p>181,"1.1 Εισαγωγή - Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου για την ετοιμασία Εθνικής Στρατηγικής για τον Αυτισμό και Στρατηγικού Σχεδίου</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η απόφαση για εθνική στρατηγική για τον αυτισμό ξέχωρα από την εθνική στρατηγική για την αναπηρία δεν είναι ορθή πρακτική και στιγματίζει τα άτομα με αυτισμό. 2. Στην εθνική επιτροπή δεν συμμετέχουν τα ίδια τα άτομα με αυτισμό κάτι το οποίο από μόνο του ακυρώνει την όλη Στρατηγική αφού είναι αδιανόητο να αποφασίζουν τρίτοι για μια στρατηγική που τα ίδια τα άτομα με αυτισμό δεν επιλέγουν 3. Στην Εθνική επιτροπή συμμετέχουν σύνολα και οργανώσεις που δεν γνωρίζουν και δεν ακολουθούν το γράμμα και την φιλοσοφία της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες 4. Στην Εθνική Επιτροπή για τον αυτισμό , Έχει αποκλειστεί η οργάνωση 'Αγκαλιά Ελπίδας' που έχει μέλη γονείς παιδιών με αυτισμό , οι οποίοι ζήτησαν με επιστολή να συμμετέχουν και η Υφυπουργός Πρόνοιας τους το αρνήθηκε επικαλούμενη ότι συμμετέχουν οργανώσεις που έχουν ιδρυθεί μόνο για γονείς παιδιών με αυτισμό. 5. Στην Εθνική Επιτροπή για τον αυτισμό συμμετέχουν οργανώσεις και σύνολα που έχουν αντικρουόμενα συμφέροντα αφού παρέχουν και υπηρεσίες που μέσα από την εθνική στρατηγική μπορούν να ευνοηθούν" 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η δημιουργία Εθνικής Στρατηγικής για τον Αυτισμό είναι μια διεθνής πρακτική, που υιοθετούν πολλές χώρες, ανάμεσα τους και η Αγγλία και η Γαλλία, οι οποίες έχουν να παρουσιάσουν ιδιαίτερα οφέλη και στον τομέα της κοινωνικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τον αυτισμό αλλά και στην πραγμάτωση των δικαιωμάτων των ατόμων που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού. 2. Όντως η συμμετοχή των ίδιων των ατόμων με αυτισμό στην Εθνική Στρατηγική θα ήταν πολύ χρήσιμη και ωφέλιμη και ευελπιστούμε σε μελλοντικό στάδιο ότι θα μπορέσει να διασφαλιστεί μέσω των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων. 	X
---	---	--	--	---

			<p>3. Τα σχόλια με αρ. 3 και 5 δεν υιοθετούνται καθώς αποτελούν προσωπικές απόψεις που δεν τεκμηριώνονται.</p> <p>4. Με βάση την Απόφαση του ΥΣ με αρ. 93.814 και ημερομηνία 18.10.2022 όπου εγκρίθηκε η δημιουργία Εθνικής Επιτροπής για τον Αυτισμό, με όρους εντολής την ετοιμασία Εθνικής Στρατηγικής για τον Αυτισμό καθώς και Στρατηγικού Σχεδίου μετέχουν οργανώσεις που εκπροσωπούν άτομα με αυτισμό. Παρόλο που γονείς παιδιών με αυτισμό συμμετέχουν σε διάφορες οργανώσεις αποφασίστηκε όπως για σκοπούς ετοιμασίας του κειμένου της Στρατηγικής στην Επιτροπή συμμετέχουν οι οργανώσεις που έχουν δημιουργηθεί</p>	
--	--	--	--	--

			<p>συγκεκριμένα για την εκπροσώπηση των παιδιών/ατόμων με αυτισμό. Η Αγκαλιά Ελπίδας, όπως και όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς, μετείχε, σε ίση βάση με τους άλλους στη δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε.</p>	
--	--	--	---	--

3	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>1.4 Εισαγωγή - Έννοια Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ)</p> <p>Εισηγούμαστε το ότι είναι απαραίτητο να αναφερθεί:</p> <p>Στις πηγές πριν από το 2018 χρησιμοποιούνταν διαφορετικές έννοιες σχετικά με την ΔΑΦ. Η τελευταία έκδοση του DSM-5 μπορεί να αναρτηθεί σε παράρτημα, ωστόσο σε αυτόν τον πυλώνα ίσως αξίζει να γίνει αναφορά στις έννοιες στις οποίες έχουν γίνει τροποποιήσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ο όρος «Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές» (ΔΑΔ) αντικαταστάθηκε από τον όρο «Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος» (ΔΑΦ). 2. Οι διαγνωστικές υποκατηγορίες (Αυτισμός, Σύνδρομο Άσπεργκερ και ΔΑΔ – μη άλλως προσδιοριζόμενη) απαλείφθηκαν. 3. Η Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) θεωρείται πλέον ως μία διαγνωστική κατηγορία, με ένα σύνολο συμπτωμάτων. Η σοβαρότητα της εκδήλωσης των συμπτωμάτων χωρίζεται σε τρεις υποκατηγορίες – επίπεδα, όπως ονομάζονται πλέον, οι οποίες καθορίζονται από σχετικούς δείκτες: Επίπεδο 1 – «Ανάγκη υποστήριξης» που προκύπτει από δυσκολίες στην κοινωνικοποίηση και την ευελιξία – προσαρμογή. Επίπεδο 2 – «Ανάγκη ενισχυμένης υποστήριξης» που προκύπτει από αξιοσημείωτες δυσκολίες στην κοινωνικοποίηση και την ευελιξία – προσαρμογή). Επίπεδο 3 – «Ανάγκη ιδιαίτερης ενισχυμένης υποστήριξης» που προκύπτει από σοβαρές δυσκολίες στην κοινωνικοποίηση και την ευελιξία – προσαρμογή.] 4. Επίσης, στην πρόταση για τα συμπτώματα: «Συνεπώς, το κάθε άτομο με αυτισμό βιώνει ένα ξεχωριστό εύρος και διαβάθμιση συμπτωμάτων και προκλήσεων, που κυμαίνονται...» [χρειάζεται να αναφερθούν τα συμπτώματα: υπερευαισθησία και υποευαισθησία σε αισθητηριακά ερεθίσματα.]" 	<p>1-2-3. Το κείμενο υιοθετείται.</p> <p>4. Στο κείμενο δεν θα υπεισέλθουμε σε τόσο εξειδικευμένες περιγραφές αναφορικά με τη ΔΑΦ.</p>	v
---	--	---	--	---

4	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>«1.7 Εισαγωγή - Βασικές αρχές»</p> <p>Να προστεθούν στις αρχές και αξίες τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • προσιτή και κατάλληλη εκπαίδευση. • Τα άτομα με αυτισμό (και οι εκπρόσωποι τους) να συμμετέχουν στις αποφάσεις που καθορίζουν το μέλλον τους. • Επαγγελματική δικαιοσύνη (επαγγελματική εκπαίδευση και κατάλληλη απασχόληση χωρίς διακρίσεις και προκαταλήψεις , να λαμβάνονται υπόψη οι δυνατότητες και το δικαίωμα επιλογής του ατόμου)" 	<p>Η Εθνική Στρατηγική για τον Αυτισμό υιοθετεί τις αρχές και αξίες όπως περιγράφονται στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες</p>	X
5	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>«2.1 Πυλώνες: Έρευνα και Γνώση - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>Στην Κύπρο στο παρόν στάδιο δεν υπάρχει ένας μεμονωμένος φορέας ή εξειδικευμένο ερευνητικό κέντρο που να ασχολείται αποκλειστικά με θέματα ΔΑΦ, όμως διενεργείται, έστω και σε μικρή κλίμακα, πρωτογενής έρευνα, από τα δημόσια και ιδιωτικά Πανεπιστήμια (κυρίως το ΤΕΠΑΚ και το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου) μέσω της συμμετοχής τους σε εθνικά ερευνητικά προγράμματα ή σε συνεργασία με πανεπιστήμια του εξωτερικού ή προγράμματα που χρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση ή άλλοι διεθνείς οργανισμοί καθώς και μέσω των μεταπτυχιακών εργασιών και διδακτορικών διατριβών των φοιτητών τους.</p> <p>[Κατά τη γνώμη μας, η πρόταση αυτή να απλουστευθεί καθώς είναι πολύ μεγάλη .]</p>	<p>Η πρόταση απλοποιείται ως εξής:</p> <p>Στην Κύπρο στο παρόν στάδιο δεν υπάρχει ένας μεμονωμένος φορέας ή εξειδικευμένο ερευνητικό κέντρο που να ασχολείται αποκλειστικά με θέματα ΔΑΦ. Τα δημόσια και ιδιωτικά Πανεπιστήμια (κυρίως το ΤΕΠΑΚ και το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου) διενεργούν έστω και σε μικρή κλίμακα πρωτογενή έρευνα μέσω της συμμετοχής τους σε εθνικά ερευνητικά προγράμματα ή σε</p>	V

			<p>συνεργασία με πανεπιστήμια του εξωτερικού ή την Ευρωπαϊκή Ένωση ή άλλους διεθνείς οργανισμούς. Επίσης έρευνες πραγματοποιούνται μέσω των μεταπτυχιακών εργασιών και διδακτορικών διατριβών των φοιτητών τους καθώς σημαντικός αριθμός μελετών από κύπριους ακαδημαϊκούς ή μεταπτυχιακούς/διδακτορικούς φοιτητές έχουν δημοσιευτεί στην Κύπρο ή/και στο εξωτερικό.</p>	
6	<p>Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών</p>	<p>«2.1 Πυλώνες: Έρευνα και Γνώση - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>1. Παρ 2 (Σημειωτέα είναι η ενεργή συμμετοχή κυπρίων Ακαδημαϊκών/Επαγγελματιών Αποκατάστασης) Να αλλάξει σε Επαγγελματίες Υγείας</p> <p>2. Παρ 3 (Οι επαγγελματικοί σύνδεσμοι των λογοπαθολόγων, ψυχολόγων, εργοθεραπευτών, σε συνεργασία με τα Πανεπιστήμια, μελετούν και επεξεργάζονται νέα εργαλεία και μεθόδους που εμφανίζονται για την αντιμετώπιση και διαχείριση της ΔΑΦ καθώς και συμμετέχουν στη διαμόρφωσή τους ή/και τη στάθμισή τους στο κυπριακό</p>	<p>1. Το πρώτο σχόλιο γίνεται αποδεκτό.</p> <p>2. Προστίθεται και η φράση "και άλλων επαγγελματιών" μετά από τη λέξη "εργοθεραπευτών". Η Εθνική Στρατηγική για τον Αυτισμό αποτελεί κείμενο</p>	<p>✓ (ένα σημείο μόνο)</p>

		<p>περιβάλλον.) Πιθανόν να υπάρχουν και άλλοι ερευνητές/επαγγελματίες που να ασχολούνται με το αντικείμενο και να μην είναι γνωστό. Ίσως να χρειάζεται ότι υπάρχει διαθέσιμο να προστεθεί ως παράρτημα για σκοπούς διάχυσης της γνώσης.</p> <p>Παρ 12 (Οι βάσεις δεδομένων των μη κυβερνητικών οργανώσεων για τα μέλη τους με ΔΑΦ) Τα στοιχεία αυτά ίσως να πρέπει να μεταφερθούν σε πιο πάνω όπου γίνεται αναφορά στην ερευνητική δραστηριότητα.</p>	<p>πολιτικής και δεν θα δημιουργηθούν εξειδικευμένα παραρτήματα.</p> <p>3. Δεν υιοθετείται η σύσταση καθώς η τήρηση βάσεων δεδομένων των ΜΚΟ δεν αφορά οργανωμένη ερευνητική δραστηριότητα.</p>	
7	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών	<p>«2.2 Πυλώνας: Έρευνα και Γνώση - Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης» Δυνατά Στοιχεία: Καλό θα ήταν να αναφερθεί τι στοιχεία προέκυψαν από αυτές τις έρευνες για ενημέρωση αλλά και για αποφυγή επανάληψης ερευνητικών προγραμμάτων.</p>	<p>Η Εθνική Στρατηγική για τον Αυτισμό αποτελεί κείμενο πολιτικής και όχι πηγή βιβλιογραφικής ανασκόπησης.</p>	X
8	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>«2.3 Πυλώνας: Έρευνα και Γνώση - Καλές πρακτικές εξωτερικού»</p> <p>Καλή πρακτική ενός ερευνητικού κέντρου είναι το KIND Centre for Neurodevelopmental Disorders στο Karolinska Institutet (KIND) στη Σουηδία, το οποίο είναι ένα διεθνώς αναγνωρισμένο κέντρο ικανοτήτων για την έρευνα, την ανάπτυξη και την κατάρτιση στις νευροαναπτυξιακές παθήσεις.</p>	<p>Υιοθετείται.</p>	v
9	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών	<p>«2.4 Πυλώνας: Έρευνα και Γνώση - Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2.4.6 ...σε συνεργασία με τους επαγγελματικούς συλλόγους... 2. 2.4.7 Εκπαιδευτικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων αυτοσυνηγορίας αντί 	<p>1. Προστίθεται η φράση «όπου δύναται να γίνονται και σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς, περιλαμβανομένων και των</p>	v

		μαθησιακών?	<p>επαγγελματικών συλλόγων» μετά από την παρένθεση ως εξής: «Οργάνωση στοχευμένων προγραμμάτων κατάρτισης σε επαγγελματίες και μέλη οικογενειών που εξυπηρετούν ευρέως άτομα με ΔΑΦ π.χ. παιδίατρους, εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, γονείς και αδέρφια κ.α. (Δείκτες: αριθμός προγραμμάτων κατάρτισης, αριθμός συμμετεχόντων) όπου δύναται να γίνονται και σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς, περιλαμβανομένων και των επαγγελματικών συλλόγων»</p> <p>2. Υιοθετείται ως εξής: «Οργάνωση εκπαιδευτικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων αυτοσυνηγορίας για τα ίδια τα άτομα με ΔΑΦ</p>	
--	--	-------------	---	--

			καθώς και για το ευρύ κοινό περιλαμβανομένων και εκδηλώσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τη ΔΑΦ (Δείκτες: αριθμός εκδηλώσεων/εκδόσεων, αριθμός συμμετεχόντων)»	
10	Μαργαρίτα Κυλίλη – Σύλλογος Εγγεγραμμένων Λογοπαθολόγων Κύπρου	<p>«2.4 Πυλώνες: Έρευνα και Γνώση - Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων»</p> <p>2.4.2 Συστηματοποίηση και συγκέντρωση της γνώσης και δημιουργία ενός εθνικού ερευνητικού δικτύου μέσω μιας ηλεκτρονικής εθνικής πλατφόρμας για τον αυτισμό, με χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών [διόρθωση στο “εθνικής”]</p> <p>2.4.3 Διασταύρωση και συγκέντρωση βάσεων δεδομένων για τα άτομα με ΔΑΦ στην Κύπρο, με ετήσια επικαιροποίηση, τηρουμένων των διατάξεων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (Δείκτες: αριθμός ατόμων με ΔΑΦ σε εθνικά μητρώα) [προσθήκη του “με ετήσια επικαιροποίηση”]</p>	Υιοθετούνται.	✓
11	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών	<p>«2.5 Πυλώνες: Έρευνα και Γνώση - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>1. Εδώ να προστεθεί όπου είναι δυνατόν να συμμετέχουν τα άτομα με ΔΑΦ και να εκφράζουν προσωπικές απόψεις.</p> <p>2. (Σημείο 2.5.4) Καλό θα ήταν να ετοιμαστεί από τους φορείς μέλη της επιστημονικής επιτροπής υπό την αιγίδα του ΤΚΕΑΑ.</p>	<p>1. Υιοθετείται.</p> <p>2. Δεν υιοθετείται καθώς η έκδοση του ενημερωτικού φυλλαδίου και του οδηγού έκδοσης δικαιωμάτων του πολίτη δεν αποτελεί αρμοδιότητα της</p>	✓ (μερικώς)

			Επιστημονικής Επιτροπής.	
12	Παναγιώτης Σαββίδης	<p>«2.5 Πυλώνες: Έρευνα και Γνώση - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>1. Οι €15,000 για την δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας δεν είναι αρκετές. Εισήγηση για να ανεβεί στις €30,000.</p> <p>2. Οι €5,000 κάθε χρόνο για την οργάνωση ενός προγράμματος κατάρτισης επαγγελματιών ή/και ατόμων με ΔΑΦ δεν είναι αρκετές επειδή καλύπτουν πολύ μικρό αριθμό εκπαιδευόμενων. Εισήγηση για αύξηση στις €40,000 για να συμμετέχουν περισσότεροι από ένας φορέας.</p>	<p>1. Το ποσό που έχει περιληφθεί είναι ήδη εγκριμένο και διαθέσιμο. Πρόσθετα ποσά θα πρέπει να συζητηθούν με το ΥΦΚΠ και το Υπουργείο Οικονομικών και θα πρέπει να διευκρινιστεί και κάτω από ποιο Σχέδιο ή Νόμο θα παραχωρηθούν για αυτούς τους σκοπούς.</p> <p>2. Η αύξηση του ποσού από τις €5000 στις €40.000 αφορά απόφαση της Διαχειριστικής Επιτροπής του Ειδικού Ταμείου του ΤΚΕΑΑ.</p>	Χρήζει συζήτησης.

13	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών	<p>«2.6 Πυλώνας: Έρευνα και Γνώση - Θέματα που χρήζουν περαιτέρω συζήτησης αφού η υλοποίηση τους συνεπάγεται σημαντικούς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους»</p> <p>Θα είναι τόσα πολλά τα θέματα που θα χρίζουν έρευνας ώστε να δημιουργηθεί ένα εξειδικευμένο κέντρο??? Λόγω πληθυσμού ίσως το εξειδικευμένο ερευνητικό κέντρο να αφορά γενικά την αναπηρία και ένα τμήμα να αφορά αποκλειστικά θέματα ΔΑΦ.</p>	Υπάρχουν παραδείγματα άλλων χωρών (πχ Γαλλία) όπου η δημιουργία ενός εξειδικευμένου κέντρου συνεισφέρει ουσιαστικά στη γνώση και στις ζωές των ανθρώπων με ΔΑΦ.	X
----	-------------------------------------	--	---	---

14	<p>Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών</p>	<p>«3. Πυλώνας: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση»</p> <p>Για ακόμα μια φορά θεωρούμε ότι η έγκαιρη παρέμβαση όπως ορίζεται διεθνώς αφορά παιδιά ηλικίας 0-3 (IDEA USA, WHO). Για τον λόγο αυτό θεωρούμε απαραίτητο να γίνει ξεχωριστός πυλώνας. Ο εντοπισμός, διάγνωση και άμεση παρέμβαση που άμεση παρέμβαση ορίζεται διαφορετικά διαφορετικά από την έγκαιρη παρέμβαση π.χ η έγκαιρη παρέμβαση δεν έχει νόημα για τους ενήλικες.</p> <p>Για τον λόγο αυτό θεωρούμε ότι οι εξειδικευμένοι με επιπλέον κατάρτιση επαγγελματίες υγείας που ασχολούνται με τα βρέφη υψηλού κινδύνου και την έγκαιρη παρέμβαση είναι σε θέση με κατάλληλα εργαλεία αξιολόγησης (π.χ ASQ) να ανιχνεύσουν αποκλίσεις και να παρέμβουν ώστε να ελαχιστοποιηθούν.</p> <p>Οι πληροφορίες που παρέχονται σε πολλές περιπτώσεις είναι συγκεχυμένες αφού άλλες αφορούν την έγκαιρη παρέμβαση και άλλες την άμεση παρέμβαση. Εισήγηση μας είναι ότι η άμεση παρέμβαση αφορά την έναρξη παροχής υπηρεσιών από τον εντοπισμό ατόμων με ΔΑΦ και ηλικίες άνω των τριών ετών.</p>	<p>Όλες οι απαραίτητες πληροφορίες οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε ενδεδειγμένη σειρά δράσεων έχουν περιληφθεί στο κείμενο. Ο πυλώνας αναφέρεται και σε θέματα έγκαιρης και σε θέματα άμεσης παρέμβασης χωρίς το ένα να αναιρεί το άλλο.</p>	X
----	--	---	---	---

15	Μαργαρίτα Κυλίλη – Σύλλογος Εγγεγραμμένων Λογοπαθολόγω ν Κύπρου	<p>«3. Πυλώνας: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση»</p> <p>2η παράγραφος, 2η πρόταση: [να φύγει το κόμμα μετά την τελεία] 5η παράγραφος: [απλοποίηση τελευταίας πρότασης ως ακολούθως]</p> <p>“Σε κάθε περίπτωση, η οποία καθυστέρηση στην παροχή μιας ολοκληρωμένης αξιολόγησης και ολιστικής παρέμβασης βασισμένης στο οικογενειακοκεντρικό προσωπικοκεντρικό μοντέλο με επίκεντρο το ίδιο το άτομο, είναι καίριας σημασίας καθορίζοντας την όποια εξέλιξή του.”</p> <p>7η παράγραφος: [αλλαγή στα κόμματα για καλύτερη κατανόηση]</p> <p>“Είναι κοινά αποδεκτό ότι, εφόσον ο αυτισμός αποτελεί φάσμα, ενδέχεται όπως αυτιστικά χαρακτηριστικά ή/και άλλα συμπτώματα γίνουν αντιληπτά κατά το σημείο όπου οι απαιτήσεις του περιβάλλοντος ή/και της ζωής ξεπεράσουν πλέον τις δυνατότητες του ατόμου, με αποτέλεσμα να είναι εμφανής η δυσκολία συμμετοχής ή/και εναρμόνισής του.”</p>	Υιοθετούνται.	√
16	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευώ ν	<p>«3.1 Πυλώνας: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>Στο παρόν στάδιο, πέραν των εξειδικευμένων κέντρων που αναφέρονται πιο πάνω, δεν είναι όλοι οι επαγγελματίες υγείας εκπαιδευμένοι και εξειδικευμένοι σε προγράμματα έγκαιρης παιδικής παρέμβασης με αυτού του είδους εμπλοκής της οικογένειας στην όλη διαδικασία.</p> <p>[Η θέση μας είναι να μην κάνουμε ερμηνείες ή εικασίες για θέματα για τα οποία δεν υπάρχουν δεδομένα].</p>	Υιοθετείται.	√

17	<p>Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών</p>	<p>«3.1 Πυλώνας: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>1. (α) Παρ 1 (Γραμμή 7- παιδίατρο)</p> <p>Πολλές φορές όμως τα παιδιά αυτά εντοπίζονται από τους παιδίατρος για καθυστέρηση κινητικών οροσήμων στη βρεφική ηλικία και παραπέμπονται για φυσιοθεραπευτική παρέμβαση/συμβουλευτική.</p> <p>2. (α) Παρ (Η ΔΑΦ εμπίπτει στις νευροαναπτυξιακές διαταραχές)</p> <p>Αφού αφορά νευροαναπτυξιακές διαταραχές όπως ο συντονισμός, η ισορροπία, η δύναμη κτλ εδώ θα θέλαμε να προστεθούν και οι Φ/Θ & οι Ε/Θ</p> <p>3. (α) Τελευταία Παρ (Οι διαδικασίες που ακολουθούνται σε περίπτωση ανίχνευσης/εντοπισμού παιδιών με ΔΑΦ, διαφέρουν από περίπτωση σε περίπτωση, λόγω των ιδιαίτερων αναγκών κάθε παιδιού.) ...λόγω ιδιαίτερων αναγκών αλλά και ηλικίας. Λαμβάνοντας υπόψιν την άμεση παρέμβαση όπως την εισηγούμαστε πιο πάνω αφού δυνατόν να αφορά άτομα μεγαλύτερης ηλικίας.</p> <p>4. (β) Παρ 4 (σε ηλικία 18-24 μηνών) Το ΥΠΑΝ δεν βλέπει παιδιά πριν την ηλικία των τριών ετών.</p> <p>5. Παρ 4 (Γραμμή 11) Καλό θα ήταν εδώ να αναφερθεί ότι στα γενικά σχολεία (όχι στα ειδικά) δεν παρέχεται αξιολόγηση από Φ/Θ ή/και Ε/Θ.</p> <p>6. Παρ 8 Καλό είναι τα εργαλεία να μην αναφέρονται ονομαστικά αλλά να</p>	<p>1. Υιοθετείται ως εξής: "Σε ορισμένες περιπτώσεις παιδιών με ΔΑΦ εντοπίζεται από τους Παιδίατρος καθυστέρηση κινητικών οροσήμων σε βρεφική ηλικία και παραπέμπονται για φυσιοθεραπευτική παρέμβαση."</p> <p>2. Υιοθετείται.</p> <p>3. Υιοθετείται.</p> <p>4-5. Για θέματα που αφορούν την ισχύουσα νομοθεσία παροχής ειδικής εκπαίδευσης από το ΥΠΑΝ υιοθετούνται μόνο οι θέσεις του ΥΠΑΝ.</p> <p>6. Υιοθετείται καθώς υπάρχουν τρέχουσες εξελίξεις στον τομέα και τα εργαλεία ανανεώνονται συνεχώς.</p> <p>7. Η Εθνική Στρατηγική για τον Αυτισμό διασφαλίζει</p>	<p>ν (μερικώς)</p>
----	--	---	---	------------------------

		<p>ομαδοποιηθούν βάσει ICF</p> <p>7. (δ) (i) Παρ 9 (ΓΕΣΥ) Θεραπευτικά αυτή τη στιγμή η συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων με ΔΑΦ εξυπηρετούνται σε ιδιωτικά κέντρα εντός ή εκτός ΓΕΣΥ. Έτσι θεωρούμε ότι η σχετική ενημέρωση για παρόχους υπηρεσιών πρέπει να διασφαλίζει την ελεύθερη επιλογή και την προσβασιμότητα των ατόμων και των οικογενειών.</p> <p>8. (δ) (ii) Τελευταία Παράγραφος Αυτή η παράγραφος είναι μια αυθαίρετη περιγραφή αφού δεν γνωρίζουμε ακριβώς σε ποια κέντρα στον ιδιωτικό τομέα απευθύνονται οι οικογένειες, τι είδους εκπαίδευση έχουν οι επαγγελματίες που βρίσκονται εκεί και αν οι οικογένειες είναι ευχαριστημένοι για τις παρεχόμενες υπηρεσίες???"</p>	<p>και δεν εμποδίζει την ελεύθερη επιλογή και την προσβασιμότητα των ατόμων και των οικογενειών σε παρόχους υπηρεσιών.</p> <p>8. Υιοθετείται - αφαιρείται η παράγραφος παρόλο που ήταν κοινή θέση όλων των συμμετεχόντων ότι δεν είναι όλοι οι επαγγελματίες των συναφών κλάδων εξειδικευμένοι στην ΔΑΦ.</p>	
--	--	---	--	--

18	<p>Μαργαρίτα Κυλίλη – Σύλλογος Εγγεγραμμένων Λογοπαθολόγω ν Κύπρου</p>	<p>«3.1 Πυλώνας: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>3η παράγραφος: [Όσον αφορά τα πλαίσια του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, να διευκρινιστεί ότι...]</p> <p>1. Στο ΥΠΑΝ παραπέμπονται για αξιολόγηση (από εκπαιδευτικούς, ειδικούς εκπαιδευτικούς, λογοπαθολόγους, ιατρούς, γονείς, κ.ά.) παιδιά τριών ετών και άνω που ήδη φοιτούν σε σχολεία και παρουσιάζουν χαρακτηριστικά της ΔΑΦ που χρήζουν διερεύνησης, όπως και παιδιά δύο ετών και άνω που έχουν ήδη διαγνωστεί με ΔΑΦ από ειδικούς γιατρούς.</p> <p>2. “κ.ά.” [να διορθωθεί σταθερά σε όλο το κείμενο]</p> <p>3. “Λογοθεραπευτές” [να διορθωθεί σταθερά σε “Λογοπαθολόγους” σε όλο το κείμενο]</p> <p>4. β) Διάγνωση [2η παράγραφος] Στο ΥΠΑΝ η υποχρεωτική ηλικία φοίτησης ξεκινά από 4ων ετών και 8 μηνών την 1η Σεπτεμβρίου. Παιδιά ηλικίας 18-24ων μηνών είτε φοιτούν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, ή δεν φοιτούν καθόλου. Συνιστάται όπως η πρόταση “Συνήθως, η διάγνωση γίνεται νωρίς, σε ηλικία 18-24 μηνών, λόγω εμφανούς ελλείμματος στους τομείς της γλωσσικής, κοινωνικής και γνωστικής λειτουργικότητας, ενώ υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις, όπου η διάγνωση καθυστερεί, αφού τα στοιχεία της ΔΑΦ γίνονται εμφανή στην εφηβεία ή ακόμα και στην αρχή της ενήλικης ζωής.” μετακινηθεί πάνω από την πρόταση που ξεκινά με “Στα πλαίσια του Υπουργείου...”</p> <p>5. β) Διάγνωση [3η παράγραφος] Τα στατιστικά σχετικά με τις νέες διαγνώσεις αφορούν την επίπτωση της ΔΑΦ, για την οποία δεν υπάρχουν οργανωμένα στατιστικά στοιχεία. Η επίπτωση, δηλαδή ο ετήσιος αριθμός των νέων διαγνώσεων ΔΑΦ, έχει διαφορετικό</p>	<p>1. Για θέματα που αφορούν την ισχύουσα νομοθεσία παροχής ειδικής εκπαίδευσης από το ΥΠΑΝ υιοθετούνται μόνο οι θέσεις του ΥΠΑΝ.</p> <p>2-3-4-5. Υιοθετούνται.</p>	<p>ν (μερικώς)</p>
----	--	--	---	------------------------

		υπολογισμό από τον επιπολασμό, που αφορά τον ετήσιο αριθμό όλων των υφιστάμενων περιπτώσεων με διάγνωση ΔΑΦ κάθε χρόνο."		
--	--	--	--	--

19	<p>Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών</p>	<p>«3.2 Πυλώνες: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση - Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης»</p> <p>Αδυναμίες</p> <p>1. Τέταρτη Αδυναμία– Απουσία Κέντρου Αριστείας. Τι σημαίνει και ποια είναι τα κριτήρια???</p> <p>2. Όγδοη Αδυναμία-Μη επαρκής αριθμός άλλων επαγγελματιών υγείας στον ΟΚΥΠΥ. Γιατί πρέπει να μας ενδιαφέρει ξεχωριστά ο ΟΚΥΠΥ???</p> <p>3. Δέκατη τρίτη Αδυναμία– Μη επαρκείς εκπαιδεύσεις – κατάρτιση προς ειδικούς (επαγγελματίες παρέμβασης και άλλους) από τους επαγγελματικούς τους συνδέσμους σε θέματα και εργαλεία έγκαιρης παρέμβασης στη ΔΑΦ Αυτό πως το ξέρουμε??? Οι πληροφορίες αυτές δεν είναι τεκμηριωμένες και πιθανόν να μην αντικατοπτρίζουν την πραγματική εικόνα.</p> <p>4. Δέκατη έκτη Αδυναμία– Μη επαρκής εξειδίκευση όλων των ειδικών που παρέχουν υπηρεσίες έγκαιρης παρέμβασης σε παιδιά με ΔΑΦ προσχολικής ή μεγαλύτερης ηλικίας καθώς και σε ενήλικες με ΔΑΦ που έχουν διαγνωστεί πρόσφατα Αυτό πως το ξέρουμε??? Όπως πιο πάνω...</p> <p>Ευκαιρίες</p> <p>5. Δεύτερη Ευκαιρία– Παραδείγματα άλλων χωρών όπου υπάρχουν πρωτόκολλα, καταγραφή διαγνώσεων ΔΑΦ και δυνατότητα παραπομπής σε ειδικούς ιατρούς από άλλους επαγγελματίες υγείας όπως Ψυχολόγους, Εργοθεραπευτές και Λογοθεραπευτές και όχι μόνο από τους Παιδιάτρους. Εδώ να προστεθούν και οι Φ/Θ"</p>	<p>1. Η έννοια του Κέντρου Αριστείας χρησιμοποιείται για διάφορα ινστιτούτα που εφαρμόζουν evidenced based practices, παράγουν έργο και γνώση για ένα συγκεκριμένο θέμα, εμπλέκονται στην έρευνα και καινοτομία και παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές στη βάση τεκμηριωμένα καλών ή βέλτιστων πρακτικών.</p> <p>2. Το παρόν κείμενο αποτελεί Εθνική Στρατηγική. Ο ΟΚΥΠΥ εφαρμόζει την πολιτική υγείας που χαράσσεται από τον ΟΑΥ και το Υπουργείο Υγείας.</p> <p>3.-4 Η συγκεκριμένη αδυναμία έχει καταγραφεί μέσω των σχετικών ερωτηματολογίων και σχετίζεται με τις προτεινόμενες δράσεις για εξειδίκευση και</p>	<p>ν (ένα σημείο μόνο)</p>
----	--	--	---	----------------------------

			<p>εκπαίδευση επαγγελματιών.</p> <p>5. Υιοθετείται.</p>	
20	<p>Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών</p>	<p>«3.4 Πυλώνες: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση - Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων»</p> <p>1. Παρ 1 Ο έγκαιρος εντοπισμός θα έπρεπε να αφορά παιδιά υψηλού κινδύνου που τεκμηριώνονται βάσει ερευνών π.χ τα εξαιρετικά πρόωρα νεογνά</p> <p>2. Σημείο 3.4.7.: Και πάλι αναδεικνύονται συγκεκριμένες υπηρεσίες"</p>	<p>1. Ο έγκαιρος εντοπισμός αφορά όλα τα παιδιά και με το νέο ανιχνευτικό πρόγραμμα των Παιδιάτρων (Mchat Fr). Ο εντοπισμός θα γίνεται πιο εύκολα για όλα τα παιδιά περιλαμβανομένων και των παιδιών υψηλού κινδύνου.</p> <p>2. Η Εθνική Στρατηγική για τον Αυτισμό αποτελεί κείμενο πολιτικής στο</p>	X

			οποίο οι κρατικές υπηρεσίες που εφαρμόζουν και υλοποιούν τις πολιτικές υγείας κλπ του κράτους, χωρίς κόστος, δεν μπορούν να μην αναφέρονται.	
21	Παναγιώτης Σαββίδης	<p>«3.5 Πυλώνας: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση - Δράσεις 2024-2028» 1. Για την στήριξη στην Επιστημονική Επιτροπή της Εθνικής Επιτροπής για τον Αυτισμό δεν υπάρχει δαπάνη. Εισήγηση για €60,000 τον χρόνο.</p> <p>2. Για την εφαρμογή Πληθυσμιακού Ανιχνευτικού Προγράμματος για τη Διάγνωση ΔΑΦ από τους παιδίατρος δεν υπάρχει δαπάνη. Εισήγηση για €30,000 τον χρόνο.</p> <p>3. Για την εκπαίδευση Παιδοψυχιάτρων, Παιδονευρολόγων και Παιδίατρων Αναπτυξιολόγων στη χρήση κοινά αποδεκτών εργαλείων και του Πρωτοκόλλου από ΠΙΣ – Αντίστοιχες Ιατρικές Εταιρείες δεν υπάρχει δαπάνη. Εισήγηση για €30,000 τον χρόνο.</p> <p>4. Για την εκπαίδευση Σχολικών και Κλινικών Ψυχολόγων, Λογοπαθολόγων, Εργοθεραπευτών, Φυσιοθεραπευτών στη χρήση κοινά αποδεκτών εργαλείων/μεθόδων και του Πρωτοκόλλου ΟΚΥΠΥ δεν υπάρχει δαπάνη. Εισήγηση για €60,000 τον χρόνο.</p> <p>5. Για την εγκαθίδρυση συστηματικής εκπαίδευσης/ημερίδων γονέων για το τι είναι ΔΑΦ, ποιες θεραπείες συστήνονται και τι είναι διαθέσιμο στην Κύπρο, τα δικαιώματα και τις παροχές που δικαιούνται δεν υπάρχει δαπάνη. Εισήγηση για €30,000 τον χρόνο."</p>	Η υιοθέτηση δαπανών που δεν είναι ήδη εγκριμένες, προϋποθέτει συζήτηση και απαραίτητα έγκριση από το Υπουργείο Οικονομικών. Θα περιληφθεί ως θέμα 3.6.8 προς συζήτηση στην τελευταία παράγραφο του Πυλώνα	✓
22	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών ✓	<p>«3.6 Πυλώνας: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση - Θέματα που χρήζουν περαιτέρω συζήτησης αφού η υλοποίηση τους συνεπάγεται σημαντικούς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους»</p> <p>Η παροχή στήριξης/παρέμβασης για γονείς, συγγενών και φροντιστών των παιδιών με</p>	Η παροχή στήριξης / παρέμβασης των οικογενειών και των φροντιστών συμπεριλαμβάνεται στον	X

		<p>ΔΑΦ είναι ζωτικής σημασίας και γι' αυτό ίσως χρειάζεται να δημιουργηθεί ξεχωριστός πυλώνας για αυτό.</p>	<p>Πυλώνα «Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση»</p>	
23	<p>Παναγιώτης Σαββίδης</p>	<p>«3.6 Πυλώνας: Εντοπισμός, Διάγνωση και Έγκαιρη Παρέμβαση - Θέματα που χρήζουν περαιτέρω συζήτησης αφού η υλοποίηση τους συνεπάγεται σημαντικούς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους»</p> <p>1. Παρόλο που μπορεί να γίνεται αναφορά σε άλλο σημείο της στρατηγικής, εντούτοις δεν γίνεται αναφορά σε αυτό την πυλώνα στις θεραπείες που θα πρέπει τα άτομα με ΔΑΦ να έχουν πρόσβαση καθώς και πως αυτές οι θεραπείες θα πρέπει να καλύπτονται από τον ΟΑΥ.</p> <p>2. Επιπρόσθετα, δεν γίνεται αναφορά στο ποιος πάροχος/επαγγελματίας θα είναι ο επικεφαλής της έγκαιρης παρέμβασης ούτως ώστε κάποιος να έχει την γενική ευθύνη παροχής ενός ολοκληρωμένου πλαισίου θεραπειών και παρεμβάσεων.</p> <p>3. Τέλος θα πρέπει να γίνεται αναφορά στο ότι η στρατηγική θα πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη ότι υπηρεσίες που παρέχονται από το δημόσιο δύναται να μην μπορούν να υλοποιηθούν εξαιτίας του ωραρίου λειτουργίας καθώς και του αριθμού δημοσίων υπαλλήλων και δεν μπορεί η Καθοδηγητική Επιτροπή υπό την Προεδρία της Υφυπουργού Κοινωνικής Πρόνοιας, στην οποία συμμετέχουν οι Υπουργοί Υγείας, Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, να προκρίνει υλοποίηση από φορέα του δημοσίου που δεν έχει εγκεκριμένα κονδύλια και προσωπικό."</p>	<p>1. Ο αριθμός των θεραπειών αποτελεί θέμα πολιτικής υγείας. Οι αριθμοί θεραπευτικών συνεδριών που παρέχονται μέσω Γεσου δεν απέχουν ιδιαίτερα από αριθμό θεραπειών που παρέχονται σε άλλες χώρες πχ το Ισραήλ. Ανάλογα όμως με την κάθε περίπτωση ο αριθμός αυτός μπορεί να αλλάζει και ήδη ο ΟΑΥ έχει τη δυνατότητα να εγκρίνει μεγαλύτερο αριθμό θεραπειών ανά άτομο μετά από τεκμηριωμένο αίτημα.</p> <p>2. Το θέμα μπορεί να ενταχθεί στη θεματολογία εργασίας της Επιστημονικής Επιτροπής ή άλλων Υπο-Επιτροπών στα πλαίσια υλοποίησης της</p>	<p>ν (μερικώς)</p>

			<p>Εθνικής Στρατηγικής για τον αυτισμό.</p> <p>3. Η υποστελέχωση του δημόσιου τομέα ήδη αναφέρεται στις αδυναμίες της υφιστάμενης κατάστασης στα πλαίσια της Στρατηγικής.</p>	
24	<p>Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών</p>	<p>«4. Πυλώνας: Φροντίδα Υγείας και Θεραπευτική Παρέμβαση»</p> <p>Επιπλέον, θεωρούμε χρήσιμο να προστεθεί άλλη μια παράγραφος όσον αφορά τις παρεμβάσεις: [Οι θεραπευτικές παρεμβάσεις για άτομα με ΔΑΦ είναι ποικίλες και σε μεγάλο βαθμό εξαρτώνται από την κλινική εικόνα, τις ικανότητες και τα ελλείμματα του ατόμου. Ειδικότερα, οι θεραπευτικές παρεμβάσεις δεν αποσκοπούν στην πλήρη θεραπεία του ατόμου, καθώς οι διαταραχές του φάσματος του αυτισμού ακολουθούν το άτομο καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, αλλά οι παρεμβάσεις αυτές αποσκοπούν</p>	<p>Υιοθετείται ως εξής:</p> <p>Οι θεραπευτικές παρεμβάσεις για άτομα με ΔΑΦ είναι ποικίλες και σε μεγάλο βαθμό εξαρτώνται από την κλινική εικόνα, τις ικανότητες και τα</p>	<p>ν (περίπου)</p>

	<p>στον μετριασμό των συμπτωμάτων, στη βελτίωση της λειτουργικότητας και της ποιότητας ζωής του ατόμου (CDCP,2024 Hyman et al., 2020). Συνεπώς, οι θεραπευτικές παρεμβάσεις κατά κανόνα περιλαμβάνουν πολλούς επαγγελματίες και είναι προσαρμοσμένες στο επίπεδο των αναγκών κάθε ατόμου (CDCP, 2024)]."</p>	<p>ελλείμματα του ατόμου. Ειδικότερα, οι θεραπευτικές παρεμβάσεις δεν αποσκοπούν στην πλήρη θεραπεία του ατόμου, καθώς οι διαταραχές του φάσματος του αυτισμού ακολουθούν το άτομο καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, αλλά οι παρεμβάσεις αυτές αποσκοπούν στον μετριασμό των συμπτωμάτων, στη βελτίωση της αυτονομίας και της ποιότητας ζωής του ατόμου (CDCP,2024 Hyman et al., 2020).</p> <p>Συνεπώς, οι θεραπευτικές παρεμβάσεις κατά κανόνα περιλαμβάνουν πολλούς επαγγελματίες και είναι προσαρμοσμένες στο επίπεδο των αναγκών κάθε ατόμου (CDCP, 2024)].</p>	
--	---	--	--

25	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>«4. Πυλώνας: Φροντίδα Υγείας και Θεραπευτική Παρέμβαση»</p> <p>Συμμεριζόμαστε και υποστηρίζουμε τη θέση του Συλλόγου Φυσικοθεραπευτών (όπου αναφέρεται για το ενωρίτερα δυνατό στάδιο στο κείμενο) να γίνει αναφορά στην έγκαιρη παρέμβαση που αφορά τη βρεφική και παιδική ηλικία, συγκεκριμένα ότι: Τα βρέφη ή τα νήπια που παρουσιάζουν πρώιμες ενδείξεις για ΔΑΦ (red flags) παραπέμπονται άμεσα για θεραπευτική αξιολόγηση και έγκαιρη παρέμβαση (π.χ αναπτυξιακή παρέμβαση από Ε/Θ , ή και Φ/Θ , Λ/Θ) σε επαγγελματίες υγείας σε κέντρα που βρίσκονται ευρύτερο στο δημόσιο τομέα ή στο ιδιωτικό τομέα εν αναμονή της διαγνωστικής αξιολόγησης."</p>	Υιοθετείται	✓
26	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών	<p>«4. Πυλώνας: Φροντίδα Υγείας και Θεραπευτική Παρέμβαση»</p> <p>4. (εκεί που λέει για στο ενωρίτερα δυνατό στάδιο) Στο σημείο αυτό ίσως είναι σωστό να γίνει αναφορά στην έγκαιρη παρέμβαση που αφορά την νηπιακή ηλικία. Τα βρέφη ή τα νήπια που παρουσιάζουν υψηλό δείκτη υποψίας για ΔΑΦ (red flags) παραπέμπονται άμεσα για αξιολόγηση και για πρώιμη και έγκαιρη παρέμβαση (π.χ νευροεξελικτική παρέμβαση από Φ/Θ ή/και Ε/Θ) σε επαγγελματίες υγείας στα κέντρα που βρίσκονται στον ιδιωτικό ή ευρύτερο δημόσιο τομέα.</p>	Υιοθετείται	✓
27	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών	<p>«4.1 Πυλώνας: Φροντίδα Υγείας και Θεραπευτική Παρέμβαση - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>(ε) (στην τελευταία σελίδα πριν το 4.2)</p> <p>1. (εκεί που λέει για υποθεραπεία) Η υδροθεραπεία και η υποθεραπεία ανήκουν στην κατηγορία των ψυχαγωγικών παρεμβάσεων και ως έτσι πρέπει να ορίζονται. Ως Φυσιοθεραπεία καλό θα ήταν να ορίζεται ως τεκμηριωμένες στρατηγικές κλινικής συλλογιστικής σε σχέση με τις προτιμήσεις του παιδιού και της οικογένειας.</p> <p>2. (εκεί που λέει ειδικούς γιατρούς στο τέλος) Όσον αφορά τα εργαλεία, τις προσεγγίσεις και τα πλαίσια αξιολόγησης & παρέμβασης καλό θα ήταν να μην</p>	<p>1. Η Εθνική Στρατηγική για τον Αυτισμό αποτελεί κείμενο πολιτικής και δεν υπεισέρχεται σε λεπτομερείς ορισμούς παρεμβάσεων.</p> <p>2. Υιοθετείται.</p>	✓ (μερικώς)

		αναφέρονται ονομαστικά αφού είναι πάρα πολλά και εφαρμόζονται αναλόγως της γνώσης των θεραπειών, της ηλικίας των ατόμων, των χώρων που εφαρμόζονται κτλ.		
28	Παναγιώτης Σαββίδης	<p>«4.5 Πυλώνας: Φροντίδα Υγείας και Θεραπευτική Παρέμβαση - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>Τα χρονοδιαγράμματα είναι πολύ γενναιόδωρα. Όλες οι δράσεις είναι σημαντικές και πρέπει να ολοκληρωθούν μέσα στο 2024.</p> <p>Όλα τα θέματα έχουν συζητηθεί σε έκταση με όλους τους συμμετέχοντες και πρέπει να υπάρχει βούληση από το Υπουργικό Συμβούλιο για υλοποίηση εντός του 2024 και ίσως με τους προϋπολογισμούς του 2025."</p>	Τα χρονοδιαγράμματα αποφασίστηκαν στα πλαίσια των διαθέσιμων κρατικών πόρων.	X
29	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών	<p>«5.1 Πυλώνας: Εκπαίδευση - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>(δ) Σχετικά με τη Φυσιοθεραπεία (η οποία στη Κύπρο παρέχεται μόνο στα Ειδικά Σχολεία), οι σχολικοί φυσιοθεραπευτές είναι εξειδικευμένοι στην κίνηση και έχουν τις δεξιότητες να είναι μέλη της εκπαιδευτικής ομάδας των σχολείων, προάγοντας τη συμμετοχή των μαθητών στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, βελτιώνοντας την πρόσβαση στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, προλαμβάνοντας τις παραμορφώσεις και προάγοντας την υγεία και ευημερία των μαθητών όπως ορίζεται από την Διεθνή Οργανισμό Παιδιατρικής Φυσιοθεραπείας (IOPTP, 2020). Ο σχολικός φυσιοθεραπευτής θα πρέπει να υπάρχει σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (προδημοτική, γενική, μέση και τεχνική) για την εξασφάλιση της λειτουργικότητας, αυτονομίας και προσβασιμότητας του κάθε μαθητή ξεχωριστά, στην βοήθεια και διαβούλευση των εκπαιδευτικών και γενικότερα των υπευθύνων των σχολικών μονάδων έτσι ώστε να</p>	Υιοθετείται	v

		<p>βρίσκουν τρόπους για την ομαλή προώθησή του εκπαιδευτικού προγράμματος που γίνεται είτε σε εξατομικευμένο είτε σε ομαδικό επίπεδο. Στη παρούσα φάση Ο φυσιοθεραπευτής συμμετέχει μόνο στα ειδικά σχολεία με αποτέλεσμα την μη έγκαιρη αναγνώριση κινητικών δυσκολιών, ειδικά σε παιδιά με μικρού βαθμού δυσκολίες. Επίσης στα πλαίσια της έγκαιρης διάγνωσης και παρέμβασης η συμμετοχή του Φ/Θ και στην νηπιακή ηλικία θεωρείται σημαντική για αναγνώριση λειτουργικών περιορισμών όπως προβλήματα συντονισμού στη μετακίνηση κτλ."</p>		
--	--	---	--	--

30	ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ	<p>«5.1 Πυλώνας: Εκπαίδευση - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>Η υφιστάμενη κατάσταση όπως έχει κατατεθεί εδώ δεν συνάδει με το τι επικρατεί στην πραγματικότητα και προπάντων με το τι έχει αναφερθεί στην συνεδρίαση της Εθνικής Επιτροπής. Εδώ περιγράφεται ουσιαστικά πως θα έπρεπε να ήταν η διαχείριση εκ μέρους του Υπουργείου Παιδείας βάσει της υφιστάμενης νομοθεσίας “Περί Ειδικής Εκπαίδευσης”. Ως μέλος της Εθνικής Επιτροπής Αυτισμού, κατά την σχετική συνεδρίαση, εντοπίστηκαν και από άλλους συμμετέχοντες αδυναμίες και στρεβλώσεις του συστήματος, οι οποίες είχαν σταλεί και γραπτός για συμπερίληψη στο εδώ κείμενο αλλά δεν εμφανίζονται. ΑΥΤΟ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΑΠΟΡΙΑ ΓΙΑΤΙ ΣΥΝΕΒΗΚΕ. Ότι η κατάσταση στην πραγματικότητα είναι διαφορετική ΚΑΙ ΟΧΙ ΤΟΣΟ ΟΜΑΛΗ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΟΠΩΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΤΑΙ ΕΔΩ ΣΤΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, δαφνίζεται με εκθέσεις κατόπιν παραπόνων ή αυταπάγκελτες από την “Επίτροπο Πρωτασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού” σε σχετική ιστοσελίδα της https://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/DMLpapers_cat1a_gr/DMLpapers_cat1a_gr?OpenDocument και επίσης παρόμοιες εκθέσεις που έχουν δημοσιοποιηθεί από την “Επίτροπο Διοικήσεως” σε αντίστοιχη δική της ιστοσελίδα https://www.ombudsman.gov.cy/ombudsman/ombudsman.nsf/index_new/index_new?openform. “Όλες καταδεικνύουν ότι η εικόνα που παρουσιάζεται εδώ είναι πολύ διαφορετική και όλα αυτά που αναφέρονται εδώ στην υφιστάμενη κατάσταση ως δεδομένα, αρκετές φορές δίνονται. Κατ’ επαλήθευση αναφέρονται ζητήματα και αρνητικές διαπιστώσεις σε θέματα εφαρμογής της νομοθεσίας για τα παιδιά με αυτισμό και όλα τα παιδιά ΑμεΑ, ειδικά στα θέματα: Μη έκδοσης αξιολογικών εκθέσεων, μη παροχής εύλογων προσαρμογών, ή και παροχών, για τις ελλείψεις αίθουσες των Ειδικών Μονάδων και σχεδόν για όλες τις πτυχές της νομοθεσίας που θα έπρεπε να τηρούνται και δεν εφαρμόζονται. Ακολουθεί απόσπασμα με παράδειγμα από το κείμενο δικών μας υποδείξεων όπως αυτές στάλθηκαν για περίληψη στα πρακτικά των συνεδριάσεων της επιτροπής για αποκατάσταση του τι λέχθηκε και εντούτοις απουσιάζει ως διαπίστωση της υφιστάμενης κατάστασης:</p>	<p>Το λεκτικό για το συγκεκριμένο ζήτημα έχει οριστεί από τον αρμόδιο φορέα (ΥΠΑΝ). Αναφορικά με την υφιστάμενη κατάσταση γίνεται μια περιγραφή του θεσμικού πλαισίου και των προνοιών της νομοθεσίας. Στην αξιολόγηση (SWOT Analysis) παρατίθενται αναλυτικά όλες οι αδυναμίες που αναφέρονται στο παρόν σχόλιο.</p>	X
----	-----------	--	---	---

	<p>.....Στα πρακτικά της συνεδρίασης μας αναφέρεται η εξής παρατήρηση: 6.1.γ / 31 Σύνδεσμος Συγγενών και Φίλων για Άτομα με Αυτισμό «Μαζί» (Σταύρος Βρόντης) και Παγκύπριος Σύλλογος Εγγεγραμμένων Λογοπαθολόγων Κύπρου Η λέξη «τουλάχιστον» στη δεύτερη γραμμή της δεύτερης υποπαραγράφου αντικαθίσταται με τη φράση «το μέγιστο» Εντούτοις δεν έχει υιοθετηθεί και αντί αυτής έχουν υιοθετηθεί αναφορες όπως “ δίνονται περιπου” ή “δίνονται” που αλλάζει εντελώς το νόημα και καταλήγει στην ίδια εσφαλμένη εντύπωση ότι δίνεται η παροχή των δύο ωρών χωρίς να ευσταθεί. Υπενθυμίζεται ότι υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις που δίνεται μόνο μισή περίοδος. Παρακαλούμε όπως διορθωθεί στο κείμενο.</p>		
--	---	--	--

31	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών	<p>«5.1 Πυλώνας: Εκπαίδευση - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>(β) Γραμμή 5 Σε κάποιες περιπτώσεις δεν δίνονται στοιχεία του ιστορικού του παιδιού λόγω των προσωπικών δεδομένων με αποτέλεσμα να χρειάζεται η επικοινωνία του θεραπευτή με συνδεδετικούς λειτουργούς ή τους ίδιους τους γονείς.</p>	Το σχόλιο θα αξιολογηθεί και θα τύχει επεξεργασίας από τους αρμόδιους φορείς (ΥΨΥ-ΥΠΑΝ).	X
32	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών	<p>202, "5.1 Πυλώνας: Εκπαίδευση - Υφιστάμενη κατάσταση", "Cyprus Physiotherapists", "2024-02-28 11:00:44", "</p> <p>(γ) Γραμμή 4 Θα έπρεπε οι υπηρεσίες Φ/Θ & Ε/Θ να συμπεριλαμβάνονται επίσης στο πλαίσιο της γενικής τάξης.</p> <p>(δ) Τελευταία Παράγραφος (ΔΑΦ) Από το σχολικό πλαίσιο απουσιάζει η συμμετοχή των Φ/Θ. παράγραφος από την Έλενα</p>	Τα σχόλια θα αξιολογηθούν και θα τύχουν επεξεργασίας από τους αρμόδιους φορείς (ΥΠΑΝ).	X
33	ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ	<p>«5.2 Πυλώνας: Εκπαίδευση - Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης»</p> <p>Σχεδόν για όλες τις αναφερόμενες αδυναμίες που αναφέρονται για την εκπαίδευση μπορούν να ξεκινήσουν να καλύπτονται με σχετικές δράσεις άμεσα σε ανάλογο κόστος, χωρίς και πάλι να αναμένεται η εφαρμογή νέας νομοθεσίας. Μερικά παραδείγματα δράσεων που μπορούν να γίνουν άμεσα είναι προς κάλυψη των εξής αδυναμιών που έχουν εντοπιστεί μέσω της στρατηγικής:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Μη επαρκής έγκριση αριθμού συνοδών σε σχέση με τα αιτήματα που υποβάλλονται και τον βαθμό δυσκολίας. -Μη επαρκής αριθμός κατάλληλα καταρτισμένων σχολικών βοηθών/συνοδών και μη συμμετοχή των σχολικών βοηθών/συνοδών στις πολυθεματικές συναντήσεις. – Μη επαρκής υποστήριξη μαθητών σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, ανάλογα με τις ανάγκες τους, από ειδικούς εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες όπως λογοπαθολόγοι, εργοθεραπευτές, φυσιοθεραπευτές και μουσικοθεραπευτές. – Μη θεσμοθετημένη υποστήριξη μαθητών με ΔΑΦ για διασύνδεση τους με την αγορά εργασίας και την εκπαίδευση τους σε δεξιότητες προεπαγγελματικής κατάρτισης για 	Τα σχόλια θα αξιολογηθούν και θα τύχουν επεξεργασίας από τους αρμόδιους φορείς (ΥΠΑΝ).	X

		<p>κατάλληλη προετοιμασία.</p> <ul style="list-style-type: none">– Μη επαρκής ή θεσμοθετημένη υποστήριξη των μαθητών/ητριών με ΔΑΦ για μετάβασή τους στην ενηλικίωση και σε άλλες δομές διημερεύουσας φροντίδας και απασχόλησης όπως τα Κέντρα Ημέρας– Έλλειψη Αναλυτικών Προγραμμάτων Ειδικής/Ενιαίας Εκπαίδευσης για Παιδιά με ΔΑΦ– Έλλειψη αντικειμενικών και θεσμοθετημένων δεικτών παρακολούθησης της πορείας των μαθητών/ητριών με ΔΑΦ"		
--	--	---	--	--

34	ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ	<p>«5.2 Πυλώνας: Εκπαίδευση - Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης»</p> <p>Αδυναμίες:</p> <p>1. Η απαγόρευση από το ΥΠΑΝ της γραπτής ενημέρωσης στους γονείς για την σχολική πρόοδο των παιδιών με ΔΑΦ από τους εκπαιδευτές τους, για τους στόχους κάθε σχολικής περιόδου, σε αρκετές περιπτώσεις, δημιουργεί αντίθετες και αντιμέτωπες προσεγγίσεις μεταξύ σχολικών και ιδιωτών εκπαιδευτών/θεραπευτών με αποτέλεσμα να υπάρχουν αρνητικές συνέπειες στην πρόοδο των παιδιών και παρεκκλίσεις στις θεραπείες τους.</p> <p>2. Η πρόσβαση των γονέων στα προσωπικά δεδομένα των παιδιών με ΔΑΦ γίνεται με καθυστέρηση και με φιλτράρισμα αρχείων από το ΥΠΑΝ, κατά παράβαση του Ευρωπαϊκού κανονισμού για τα προσωπικά δεδομένα</p> <p>Ευκαιρίες</p> <p>3. Με την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού κανονισμού προσωπικών δεδομένων θα υπάρχει απρόσκοπτη ενημέρωση/διαφάνεια καλύτερος συντονισμός εκπαιδευτικών γονέων, και ιδιωτών θεραπευτών. Η γραπτή ενημέρωση από τους εκπαιδευτικούς, για την πρόοδο του παιδιού, όποτε αυτή κριθεί αναγκαία από τον γονιό, διασφαλίζει άμεσα τα δικαιώματα παιδιού και γονιού στην ενημέρωση και προκαλεί καλύτερο συντονισμό στην εκπαίδευση και στις θεραπείες του από ιδιώτες.</p> <p>4. Βάσει του Ευρωπαϊκού κανονισμού προσωπικών δεδομένων, μπορεί να δημιουργηθεί για εφαρμογή του και διευκόλυνση της διαχείρισης των μαθητών, ψηφιακή πλατφόρμα διαδικτυακής ενημέρωσης με απρόσκοπτη πρόσβαση γονέων, μαθητών, εκπαιδευτικών του παιδιού, σε όλα τα προσωπικά δεδομένα των παιδιών που θα ενισχύσει την διαφάνεια, την άμεση προσβασιμότητα και την καλύτερη διαχείριση</p>	<p>1-2. Τα σχόλια θα αξιολογηθούν και θα τύχουν επεξεργασίας από τους αρμόδιους φορείς (ΥΠΑΝ).</p> <p>3-4. Υιοθετούνται.</p>	<p>ν (μερικώς)</p>
----	-----------	--	--	------------------------

		τους.		
35	Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευ- τών	«5.2 Πυλώνες: Εκπαίδευση - Καλές πρακτικές εξωτερικού» Αδυναμίες Αδυναμία 6: Επίσης όσον αφορά την παροχή τεχνικού και τεχνολογικού εξοπλισμού μετά την παροχή δεν προνοείται σχετική προσαρμογή, εκπαίδευση και επαναξιολόγηση σε τακτικά χρονικά διαστήματα"	Υιοθετείται.	✓

36	ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ	<p>«5.5 Πυλώνας: Εκπαίδευση - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>Η ίδια η Υπουργός Παιδείας ανακοίνωσε και εκκίνησε διάλογο με σκοπό την άμεση βελτίωση της Ειδικής Εκπαίδευσης και αναμένονται οι αποφάσεις της.</p> <p>Τα όσα αναφέρονται εδώ ως δράσεις ουδώς και χρειάζονται νέα νομοθεσία για να εφαρμοστούν εάν και εφόσον αυτή γίνει. Μπορούν να γίνουν ΑΜΕΣΑ με ανάλογο κόστος που μπορεί να υπολογιστεί. Διαφορετικά είναι σαν να προδικάζεται να μην υπάρξουν θετικές εξελίξεις με δράσεις με πρόφαση την αναμονή δημιουργίας νέας νομοθεσίας. Αυτό το εντόπισε και η ίδια η Υπουργός ως ασυμβίβαστο με την εν εξελίξη δράση της."</p>	<p>Σημειώνεται ότι δεν γίνεται αναφορά σε νέα νομοθεσία.</p> <p>Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στη Στρατηγική είναι δράσεις που μπορούν να υλοποιηθούν με τα παρόντα δεδομένα.</p> <p>Το κόστος θα αποφασιστεί στο πλαίσιο του διαλόγου για την Ενιαία/Συμπεριληπτική Εκπαίδευση που έχει εξαγγείλει το ΥΠΑΝ.</p>	X
37	Παναγιώτης Σαββίδης	<p>«5.5 Πυλώνας: Εκπαίδευση - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>Υπάρχει εξάρτηση στο ΥΠΑΝ σχετικά με το πλαίσιο του διαλόγου για την Ενιαία/Συμπεριληπτική Εκπαίδευση, ο οποίος δεν μπορεί να γίνεται μέχρι το 2028. Εισήγηση στο ότι έχει εξάρτηση από τον διάλογο για την Ενιαία/Συμπεριληπτική Εκπαίδευση να πρέπει να γίνει στο 2024 ή/και να συμπεριλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς του 2025."</p>	<p>Το σχόλιο θα αξιολογηθεί και θα τύχει επεξεργασίας από τους αρμόδιους φορείς (ΥΠΑΝ).</p>	X

38	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>«6.5 Πυλώνας: Κοινωνική Προστασία και Ανεξάρτητη Διαβίωση - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>Κατά την άποψή μας, τα μέτρα για τη στήριξη των ατόμων με ΔΦΑ θα πρέπει να περιλαμβάνουν σημαντικές δράσεις για την ανάπτυξη στεγαστικών πρωτοβουλιών που παρέχουν οικονομικά προσιτές και προσβάσιμες επιλογές στέγασης για άτομα στο φάσμα του αυτισμού, συμπεριλαμβανομένων υποστηριζόμενων κατοικιών, ομαδικών κατοικιών και διαμερισμάτων ανεξάρτητης διαβίωσης με επιτόπιες υπηρεσίες υποστήριξης."</p>	Έχει ήδη περιληφθεί ως θέμα υπό συζήτηση λόγω του πρόσθετου απαιτούμενου κόστους το θέμα 6.6.12 για αύξηση των προγραμμάτων και κατοικιών υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαβίωση	X
39	ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ	<p>«6.5 Πυλώνας: Κοινωνική Προστασία και Ανεξάρτητη Διαβίωση - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>Όσο αφορά τις δράσεις πρέπει να προστεθεί η δράση της κοστολόγησης της φροντίδας ανά κατηγορία φροντιστή και ανά επίπεδο αναγκών φροντίδας του ατόμου με ΔΑΦ και τα ποσά αυτά να περιληφθούν ως επιδόματα στις αποφάσεις επιδότησης της φροντίδας κατόπιν των αξιολογήσεων από το ΤΚΕΑΑ. Το κόστος της δράσης της μελέτης της κοστολόγησης της φροντίδας, περιλαμβάνει μόλις τις εργατώρες μερικών ωρών κάποιου κρατικού λειτουργού που θα το αναλάβει. Το αντικειμενικό κόστος φροντίδας που βάσει της μελέτης σίγουρα θα προκύψει ότι πρέπει να αυξηθεί. Χρειάζεται σίγουρα μία άμεση αύξηση +25% στον υφιστάμενο προϋπολογισμό.</p>	Έχει ήδη περιληφθεί ως θέμα υπό συζήτηση λόγω του απαιτούμενου πρόσθετου κόστους το θέμα 6.6.5 για αύξηση και εκσυγχρονισμό της επιχορήγησης κατ' οίκον φροντίδας	X
40	ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ	<p>«6.5 Πυλώνας: Κοινωνική Προστασία και Ανεξάρτητη Διαβίωση - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>Συμφωνούμε με το σχόλιο του Παναγιώτη Σαββίδη με πρόσθετο ότι ειδικά οι ξενώνες επιβάλλεται να να επηχορηγούνται στο 100% των δαπανών τους καθότι η διενέργεια εράνων και άλλων δραστηριοτήτων για την λειτουργία τους οδηγεί τελικά στον εξευτελισμό τους και στην αβεβαιότητα ύπαρξης."</p>	Έχει ήδη περιληφθεί ως θέμα υπό συζήτηση λόγω του απαιτούμενου πρόσθετου κόστους το θέμα 6.6.8 για αύξηση της επιχορήγησης των οργανώσεων που λειτουργούν Κέντρα Ημέρας ή Σπίτια στην	X

			Κοινότητα.	
41	Παναγιώτης Σαββίδης	<p>«6.5 Πυλώνας: Κοινωνική Προστασία και Ανεξάρτητη Διαβίωση - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>Σε ότι αφορά το 2 Λειτουργία νέων Κέντρων Ημέρας και Ξενώνων προσωρινής φιλοξενίας ώστε να υπάρχει σε κάθε Επαρχία πρόσβαση των ενηλίκων με ΔΑΦ, έχω την δυνατή άποψη ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας δεν έχουν την στελέχωση και την εμπειρογνωμοσύνη για θέματα ατόμων με αναπηρίες και όλα τα θέματα αναπήρων που χειρίζεται οι ΥΚΕ θα πρέπει να μεταφερθούν στο ΤΚΕΑΑ.</p> <p>Επιπρόσθετα, το Υπουργικό Συμβούλιο θα πρέπει να αποφασίσει αν τα κέντρα ημέρας και ξενώνες θα χορηγούνται στο 100% των δαπανών τους."</p>	Έχουν ήδη περιληφθεί ως θέματα υπό συζήτηση λόγω του πρόσθετου απαιτούμενου κόστους: το θέμα 6.6.12 για αύξηση των προγραμμάτων και κατοικιών υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαβίωση και το θέμα 6.6.8 για αύξηση της επιχορήγησης των οργανώσεων που λειτουργούν Κέντρα Ημέρας ή Σπίτια στην Κοινότητα.	X

42	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>«7.1 Πυλώνας: Εργασία - Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>Με τη συνεργασία μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, αναπτύχθηκε ένα πλαίσιο ώστε ο μαθητής, είτε φοιτά σε συνηθισμένη τάξη, είτε σε ειδική μονάδα είτε σε ειδικό σχολείο, έγκαιρα πριν τη λήξη της τελευταίας σχολικής χρονιάς να αξιολογείται τόσο από τους εκπαιδευτικούς που τον γνωρίζουν, όσο και από το ΤΚΕΑΑ, ώστε να εντοπίζονται και καταγράφονται οι γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες, προτιμήσεις και ενδιαφέροντα του, να ενημερώνεται για τα διαθέσιμα προγράμματα απασχόλησης με στήριξη που λειτουργούν παγκύπρια και να παραπέμπεται στο κατάλληλο πρόγραμμα για ένταξη του στην ανοικτή αγορά εργασίας.</p> <p>[Η Εμπλοκή Εργοθεραπευτών στην διαδικασία αξιολόγησης και καταγραφής των ικανότητες, δεξιότητες, προτιμήσεων και ενδιαφερόντων κρίνεται απαραίτητη και υπολόγιζε από τις υπηρεσίες που προσφέρονται μέχρι τώρα.</p> <p>Οι εργοθεραπευτές έχουν εξειδίκευση στον τομέα των υπηρεσιών απασχόλησης, καθώς η απασχόληση αποτελεί κεντρικό στοιχείο του πλαισίου αναφοράς της εργοθεραπείας και αυτό περιλαμβάνει την εργασιακή απασχόληση (World Federation of Occupational Therapy, 2012). Ως εκ τούτου, οι εργοθεραπευτές έχουν την τεχνογνωσία να εξετάζουν ολιστικά τη σωματική, συμπεριφορική, γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική ικανότητα του ατόμου σε σχέση με την εργασία. Η ανάλυση εργασιών αποτελεί βασική δεξιότητα της εργοθεραπείας και επιτρέπει τον εντοπισμό των εμποδίων και των παραγόντων που ευνοούν την εργασία. (Machingura & Lloyd, 2017)]"</p>	Στις Επιτροπές Αξιολόγησης του ΤΚΕΑΑ συμμετέχουν και συνεργάτες εργοθεραπευτές μαζί με τις υπόλοιπες ειδικότητες στα πλαίσια της πολυθεματικής ομάδας.	X
43	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>«7.3 Πυλώνας: Εργασία - Καλές πρακτικές εξωτερικού»</p> <p>Εισήγηση όπως συμπεριληφθεί στις καλές πρακτικές :</p> <p>[Στην Αυστραλία το πρόγραμμα Disability Employment Services (DES) διευκολύνει την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία - βοηθώντας τους να βρουν, να εξασφαλίσουν και να διατηρήσουν μια θέση εργασίας. Οι φορείς παροχής υπηρεσιών (DES) είναι ένα</p>	Υιοθετείται	v

		μείγμα μεγάλων, μεσαίων και μικρών κερδοσκοπικών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών με εμπειρία στην υποστήριξη ατόμων με αναπηρία, καθώς και στην παροχή βοήθειας στους εργοδότες για την υποστήριξη των εργαζομένων με αναπηρία στο χώρο εργασίας.]"		
44	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>«7.3 Πυλώνας: Εργασία - Καλές πρακτικές εξωτερικού»</p> <p>Προτείνουμε να προστεθεί ως καλή πρακτική : [Στο Ηνωμένο Βασίλειο, εργοθεραπευτές εργάζονται σε ένα ειδικό πρόγραμμα, το "Supported Employment Training Programme" που προσφέρεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την Υποστηριζόμενη Απασχόληση (EUSE). Το μοντέλο αυτό έχει στον πυρήνα του την ιδέα ότι οποιοσδήποτε μπορεί να απασχοληθεί εάν θέλει να εργαστεί και του παρέχεται επαρκής υποστήριξη. Το μοντέλο είναι μια ευέλικτη και συνεχής διαδικασία, σχεδιασμένη να ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες.]</p>	Υιοθετείται	✓
45	Παγκύπριος Σύλλογος Εργοθεραπευτών	<p>«7.5 Πυλώνας: Εργασία - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>Προτείνουμε να προστεθούν τα ακόλουθα στις δράσεις: [Τροποποίηση του τρόπου αξιολόγησης του ατόμου και του τρόπου ενσωμάτωσής του στην εργασία, με την προσθήκη Εργοθεραπευτών στην ομάδα].</p>	Στις Επιτροπές Αξιολόγησης του ΤΚΕΑΑ συμμετέχουν και συνεργάτες εργοθεραπευτές μαζί με τις υπόλοιπες ειδικότητες στα πλαίσια της πολυθεματικής ομάδας.	X
46	Παναγιώτης Σαββίδης	<p>«8.5 Πυλώνας: Συμμετοχή στη Ψυχαγωγία, τον Πολιτισμό, την Κοινωνία - Δράσεις 2024-2028»</p> <p>Η επιχορήγηση των €5,000 για νέα προγράμματα ψυχαγωγίας είναι πολύ χαμηλή και θα καλύψει πολύ λίγα άτομα με ΔΑΦ. Πρέπει να πάει στις €50,000</p>	Θα εξεταστεί σε μεταγενέστερο στάδιο σε συνάρτηση και με την δημιουργία πρόσθετων Κέντρων Ημέρας που θα	X

			αυξήσουν τα προγράμματα ψυχαγωγίας.	
47	Παναγιώτης Σαββίδης	<p>«9. Επίλογος - Από τη θεωρία στην πράξη»</p> <p>Καμία πολιτική βούληση, και ειδικά αυτή που εκφράζει το Υπουργικό Συμβούλιο, δεν αποτυπώνεται καλύτερα από ένα εύρωστο προϋπολογισμό.</p>	Στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων του κράτους, θα συζητηθούν σταδιακά κατά την εφαρμογή της Στρατηγικής, όλα τα θέματα που έχουν περιληφθεί στο τέλος κάθε Πυλώνα ως θέματα προς συζήτηση λόγω του πρόσθετου κόστους που απαιτούν.	X
48	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>«Εισαγωγή»</p> <p>1. Στην εισαγωγή και συγκεκριμένα στο 1.2. Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τον Αυτισμό, εισηγούμαστε όπως προστεθεί στην Εθνική Επιτροπή για τον Αυτισμό η Πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Ειδικών Παιδαγωγών.</p> <p>2. Κατανοούμε πως η ορολογία που χρησιμοποιήθηκε, Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) βασίζεται στην Πέμπτη έκδοση του Διαγνωστικού και Στατιστικού Εγχειριδίου Ψυχικών Διαταραχών (DSM-5), εντούτοις δεν μπορούμε να μην αναφέρουμε τον προβληματισμό μας, αφού όλο και περισσότερες ενήλικες αυτιστικές φωνές ζητούν τη μη χρήση αυτής της ορολογίας.</p>	<p>1. Υιοθετείται</p> <p>2. Το DSM-5 αποτελεί επίσημο Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο Ψυχικών Διαταραχών και αναθεωρείται ανάλογα με τις εξελίξεις της επιστήμης.</p>	v

49	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>«Πυλώνας Έρευνα και Γνώση: 2.1 Υφιστάμενη Κατάσταση»</p> <p>Εισηγούμαστε όπως προστεθεί στην πιο κάτω παράγραφο και ο ΠΑΣΕΙΠ, αφού έχει διοργανώσει στο παρελθόν επιμορφωτικά σεμινάρια προς τα μέλη του σχετικά με τον αυτισμό ή που αφορούν και τους αυτιστικούς μαθητές ή αυτιστικές μαθήτριες μας. Ενημερωτικά σας αναφέρουμε κάποια από αυτά:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Στις 24/11/2017 πραγματοποιήθηκε σεμινάριο με θέμα: «Αισθητηριακή Επεξεργασία-Αισθητηριακή Ολοκλήρωση. Η επίδραση της στην ανάπτυξη, στη λειτουργικότητα και τη μάθηση». ▪ Στις 05/05/2018 πραγματοποιήθηκε σεμινάριο με θέμα «Τα πρώιμα σημάδια της ΔΑΦ και λοιπών Νευροαναπτυξιακών Διαταραχών». ▪ Στις 23/02/2019 πραγματοποιήθηκε σεμινάριο με θέμα «Η Αισθητηριακή Ολοκλήρωση και η συμβολή της στη μάθηση». ▪ Στις 06/05/2023 πραγματοποιήθηκε σεμινάριο με θέμα «Θα γράψω παίζοντας». ▪ Στις 04/02/2023 και 11/02/2023 πραγματοποιήθηκε σεμινάριο σε δυο μέρη, με θέμα «Μαθησιακή Διαφορετικότητα στα Μαθηματικά» κοκ. 	Υιοθετείται	√
50	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>«Πυλώνας Έρευνα και Γνώση: 2.3 Καλές πρακτικές εξωτερικού»</p> <ul style="list-style-type: none"> - Εισηγούμαστε όπως μεταφραστούν και χρησιμοποιηθούν οι εθνικές κατευθυντήριες γραμμές και κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες για τη ΔΑΦ οι οποίες έχουν ερευνητικό υπόβαθρο. - Εισηγούμαστε όπως μεταφραστούν πρόσφατες έρευνες που αφορούν τον αυτισμό, έτσι ώστε να υπάρχει πρόσβαση σε ελληνόφωνο πληθυσμό και να προστεθούν στην ηλεκτρονική εθνική πλατφόρμα που θα δημιουργηθεί. 	Η Εθνική Στρατηγική για τον Αυτισμό αποτελεί έγγραφο πολιτικής και δεν αποτελεί βιβλιογραφική πηγή ανεύρεσης επιστημονικών δεδομένων για τον αυτισμό.	X
51	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών	<p>Πυλώνας Έρευνα και Γνώση: 2.4 Δράσεις 2024-2028</p> <ul style="list-style-type: none"> - Εισηγούμαστε όπως στην Περιγραφή δράσεων (1) προστεθεί στην επιστημονική Επιτροπή της Εθνικής Επιτροπής εκπρόσωπος από το ΔΣ του ΠΑΣΕΙΠ. 	Υιοθετείται	√

	Παιδαγωγών			
52	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>«Πυλώνας Έρευνα και Γνώση: 2.6.Θέματα που χρήζουν περαιτέρω συζήτησης αφού η υλοποίηση τους συνεπάγεται σημαντικούς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους»</p> <p>Εισηγούμαστε όπως στην ίδρυση εξειδικευμένου ερευνητικού κέντρου για τον αυτισμό να προστεθεί, στις υπηρεσίες που θα παρέχει, η συμβουλευτική γονέων.</p>	Έχει συμπεριληφθεί σε άλλο πυλώνα η στήριξη και συμβουλευτική των γονέων βλ. Πυλώνα έγκαιρης παρέμβασης	X
53	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>«Πυλώνας Εντοπισμός, διάγνωση και έγκαιρη παρέμβαση 3.1 Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>α. Εντοπισμός/Ανίχνευση</p> <ul style="list-style-type: none"> - Εισηγούμαστε όπως προστεθεί ο/η ειδικός εκπαιδευτικός στις ειδικότητες που εμπλέκονται στη διαδικασία διάγνωσης της ΔΑΦ. <p>β. Διάγνωση</p> <ul style="list-style-type: none"> - Εισηγούμαστε όπως διερευνηθεί η διαδικασία που θα ακολουθείται στις περιπτώσεις όπου οι γονείς ενός αυτιστικού παιδιού δεν δέχονται το παιδί τους να λαμβάνει ειδική εκπαίδευση ή το ενδεχόμενο αλλαγής πλαισίου. <p>δ. Υπηρεσίες Έγκαιρης Παιδικής και Οικογενειακής/Ατομικής Παρέμβασης</p> <ul style="list-style-type: none"> - Εισηγούμαστε όπως δημιουργηθεί ένα πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ των ατόμων που συμμετέχουν στην διεπιστημονική ομάδα με συντονιστή τον Παιδοψυχίατρο του παιδιού, όπου αυτό είναι δυνατό. - Εισηγούμαστε όπως επιμορφωθούν και ενισχυθούν, κυρίως οι νηπιαγωγοί και οι γενικοί εκπαιδευτικοί υπεύθυνου τμημάτων των Α΄ και Β΄ τάξεων σε σχέση με τον έγκαιρο εντοπισμό και τις διαδικασίες στις οποίες χρειάζεται να προβούν για την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγηση του εκάστοτε παιδιού. <p>Ενημερώνουμε πως παιδιά, τα οποία εμφανίζουν αυτιστικά χαρακτηριστικά, δεν αξιολογούνται, αφού δεν παρατηρείται κάποια μαθησιακή δυσκολία στο πλαίσιο του σχολείου. Παιδιά με καλή μαθησιακή εικόνα δεν θα αξιολογηθούν ποτέ μέσω ΕΕΕΑΕ.</p>	Η Στρατηγική για τον Αυτισμό αποτελεί έγγραφο πολιτικής. Οι εισηγήσεις σας θα συζητηθούν στα πλαίσια της Επιστημονικής Επιτροπής και των υπόλοιπων Υπο-επιτροπών που θα συσταθούν κατά την υλοποίηση της Στρατηγικής	X

		<p>Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά αυτά ίσως να εμφανίζουν αισθητηριακές δυσκολίες, έλλειψη κοινωνικών δεξιοτήτων κα, με αποτέλεσμα να απομονώνονται ή να πιέζονται στον σχολικό χώρο. Αν και ο αριθμός των παιδιών αυτών είναι μικρός, ο ΠΑΣΕΙΠ προβληματίζεται, αφού δεν υπάρχει κάποια διαδικασία την οποία θα μπορούσαν να ακολουθήσουν οι εκπαιδευτικοί γενικής τάξης.</p>		
54	<p>Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών</p>	<p>«Πυλώνας Εντοπισμός, διάγνωση και έγκαιρη παρέμβαση 3.2. Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης» - Εισηγούμαστε όπως προστεθεί στις αδυναμίες η χρήση της μεθόδου Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς (ΑΒΑ), αφού τα τελευταία χρόνια, πληθώρα γραπτών εμπειριών από αυτιστικά άτομα, αναφέρουν αυτή την μέθοδο ως κακοποιητική προς τους ίδιους.</p>	<p>Δεν υπάρχει επαρκής τεκμηρίωση ώστε να προστεθεί η συγκεκριμένη φράση.</p>	X

55	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>«Πυλώνας Εντοπισμός, διάγνωση και έγκαιρη παρέμβαση 3.5. Δράσεις 2024-2028»</p> <p>1. Εισηγούμαστε όπως στην περιγραφή δράσεων στο σημείο (9) προστεθεί ο ειδικός εκπαιδευτικός μαζί με τις υπόλοιπες ειδικότητες που έχουν αναφερθεί σχετικά με την εκπαίδευση στη χρήση κοινά αποδεκτών εργαλείων/μεθόδων και του Πρωτοκόλλου.</p> <p>2. Εισηγούμαστε όπως στην περιγραφή δράσεων στο σημείο (11) διερευνηθεί με ποιον τρόπο θα γίνεται καθοδήγηση για την ποιοτική συστηματική εκπαίδευση/ ημερίδες γονέων για το τι είναι ΔΑΦ, ποιες θεραπείες συστήνονται και τι είναι διαθέσιμο στην Κύπρο, τα δικαιώματα και τις παροχές που δικαιούνται.</p>	<p>1. Υιοθετείται</p> <p>2. Η περαιτέρω διερεύνηση του τρόπου υλοποίησης συγκεκριμένων δράσεων θα πραγματοποιηθεί στο στάδιο της υλοποίησης της Στρατηγικής.</p>	√
56	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>« Πυλώνας Εντοπισμός, διάγνωση και έγκαιρη παρέμβαση 3.6 Θέματα που χρήζουν περαιτέρω συζήτησης αφού η υλοποίηση τους συνεπάγεται σημαντικούς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους»</p> <p>- Εισηγούμαστε όπως στο σημείο 3.6.4., το οποίο αναφέρεται στην δημιουργία και διάθεση ενημερωτικού φυλλαδίου για γονείς από Παιδιάτρους και άλλους επαγγελματίες υγείας που να αφορά τα αναπτυξιακά ορόσημα, το φυλλάδιο αυτό να προστεθεί σε ηλεκτρονική μορφή στην ηλεκτρονική εθνική πλατφόρμα που θα δημιουργηθεί για τον αυτισμό.</p>	Υιοθετείται	√
57	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>«Πυλώνας Φροντίδα Υγείας και Θεραπευτική Παρέμβαση»</p> <p>- Στον τομέα αδυναμίες, αναφέρεται η έλλειψη δομής νοσηλείας για εφήβους και ενήλικες με ΔΑΦ. Παράλληλα, εισηγούμαστε όπως προστεθεί και η έλλειψη νοσηλείας σε παιδιά που παρατηρείται επιδείνωση της διαταραχής της συμπεριφοράς ή ραγδαία υποτροπή.</p>	Υιοθετείται	√

58	<p>Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών</p>	<p>«5. Πυλώνας Εκπαίδευσης 5.1. Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>α. Γενικά:</p> <p>Σε αυτό το σημείο, μεταξύ άλλων, αναφέρεται η μείωση φοίτησης των αυτιστικών μαθητών και μαθητριών στη Μέση Εκπαίδευση σε σχέση με τη Δημοτική Εκπαίδευση. Θα θέλαμε να αναφέρουμε πως το γεγονός αυτό από μόνο του, αποτελεί απόδειξη ότι το κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα αντιμετωπίζει μία προβληματική κατάσταση, η οποία χρήζει κατάλληλου χειρισμού ώστε να βελτιωθεί. Οι λόγοι στους οποίους μπορεί να οφείλεται η σημαντική αυτή διαφορά στο ποσοστό των παιδιών με ΔΑΦ τα οποία συνεχίζουν τη φοίτησή τους στη Μέση εκπαίδευση σε σχέση με το ποσοστό των παιδιών με ΔΑΦ τα οποία φοιτούν στη Δημοτική/ Προδημοτική Εκπαίδευση, πρέπει να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν. Ενδεχομένως, η έμφαση του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος στην όσο το δυνατόν υψηλότερη επίδοση των μαθητών και στην «αριστεία», ενισχύουν τον ανταγωνισμό και το κοινωνικά αποκλειστικό σύστημα που επικρατεί, δημιουργώντας εμπόδια για πολλά άτομα με αναπηρία στην προσπάθειά τους να συμμετάσχουν ενεργά σε αυτό (Barton, 2000).</p> <p>Ακόμη, αναφέρεται πως δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με τη φοίτηση αυτιστικών φοιτητών και φοιτητριών. Το ερώτημα μας αρχικά είναι εάν δίνουμε τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες στα άτομα με ΔΑΦ στο να φοιτήσουν σε ακαδημαϊκά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για παράδειγμα οι μαθητές και μαθήτριες που φοιτούν στα Ειδικά Σχολεία και τις Ειδικές Μονάδες δεν λαμβάνουν απολυτήριο ισάξιο με αυτό των συνομηλίκων τους που φοίτησαν στη γενική εκπαίδευση. Το γεγονός αυτό, αυτομάτως αποκλείει όλους τους μαθητές με αναπηρίες ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες οι οποίοι φοίτησαν στα πιο πάνω πλαίσια. Επιπλέον, ένα πολύ σημαντικό ζήτημα είναι πως η ειδική εκπαίδευση ουσιαστικά παύει να παρέχεται στους μαθητές όταν αυτοί αποφοιτήσουν από το Δημοτικό Σχολείο, καθώς ουσιαστικά στη Μέση Εκπαίδευση δεν παρέχεται ειδική εκπαίδευση από ειδικούς/ες εκπαιδευτικούς. Το γεγονός αυτό, ενδεχομένως να αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αλλά και</p>	<p>Τα θέματα ήδη περιλαμβάνονται στο κείμενο.</p>	<p>✓</p>
----	--	--	---	----------

		<p>οι γονείς/ κηδεμόνες τους, οι οποίοι αναγκάζονται να αναζητήσουν ιδιωτική βοήθεια για την υποστήριξή τους εντός του σχολικού πλαισίου στη Μέση Εκπαίδευση. Η τακτική αυτή ενισχύει τον κοινωνικό και εκπαιδευτικό αποκλεισμό των ατόμων με αναπηρίες ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με ό,τι αυτό συνεπάγεται στη ζωή τους, το μέλλον τους και την ανάπτυξή τους.</p>		
59	<p>Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών</p>	<p>«5. Πυλώνας Εκπαίδευσης 5.1. Υφιστάμενη κατάσταση» β. Διαδικασία: - Εισηγούμαστε όπως το έντυπο ιστορικού που λαμβάνεται από το σχολείο, με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία, εκσυγχρονιστεί προσθέτοντας σε αυτό περισσότερες πληροφορίες.</p>	Υιοθετείται	√

60	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>«5. Πυλώνας Εκπαίδευσης 5.1. Υφιστάμενη κατάσταση» γ. Παροχές: 1. Εισηγούμαστε να προστεθεί πως ο χρόνος παροχής ειδικής εκπαίδευσης, στα αυτιστικά παιδιά, δεν είναι με βάση τις αξιολογημένες ανάγκες τους και κρίνεται ως πολύ λίγος, στις περισσότερες περιπτώσεις. Επιπρόσθετα, σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται καθυστέρηση ή μη παροχή εύλογων προσαρμογών και διευκολύνσεων, απλοποιήσεων και διαφοροποιήσεων στην ύλη, στην κατ'οίκον εργασία και στα διαγωνίσματα. Ακόμη, οι εγκρίσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της χρονιάς, μειώνουν τον χρόνο των υφιστάμενων εγκεκριμένων μαθητών και μαθητριών ή/και μειώνουν την ποιότητα της ειδικής εκπαίδευσης τους, αφού σε πολλές περιπτώσεις πραγματοποιούνται ομαδικά μαθήματα αναγκαστικά για να καλυφθούν βάσει νόμου οι δυο περίοδοι ανά εβδομάδα, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται μεγάλες ή/και ανομοιογενείς ομάδες μαθητών.</p> <p>2. Εισηγούμαστε να προστεθεί πως στη Δημόσια Μέση Εκπαίδευση η ΕΕΕΑΕ δύναται να παραχωρεί απαλλαγές και σε άλλα μαθήματα πέρα από το μάθημα των γαλλικών ή το γλωσσικό μέρος των αρχαίων ελληνικών, όταν στους μαθητές και τις μαθήτριες παραχωρείται στήριξη στα εξεταζόμενα μαθήματα. Συνήθως οι στηρίξεις γίνονται σε ομαδικό επίπεδο , εκτός και αν η ΕΕΕΑΕ εγκρίνει σε σπάνιες περιπτώσεις την ατομική στήριξη. Πολλοί αυτιστικοί έφηβοι θα επωφελούνταν αν λάμβαναν ατομική στήριξη στα εξεταζόμενα μαθήματα. Επιπλέον, παρατηρείται πως οι διευκολύνσεις, εφαρμόζονται από μερίδα καθηγητών και δεν υπάρχει έλεγχος σχετικά με την υλοποίηση των αποφάσεων της ΕΕΕΑΕ. Τέλος, παρατηρείται ανομοιομορφία στις αποφάσεις της εκάστοτε ΕΕΕΑΕ ανά επαρχία, καθώς και καλύτερη μεταχείριση σε συγκεκριμένους μαθητές και μαθήτριες, όπου οι γονείς τους διεκδικούν εντονότερα τα δικαιώματα των παιδιών τους.</p>	1-2. Τα σχόλια θα αξιολογηθούν και θα τύχουν επεξεργασίας από τους αρμόδιους φορείς (ΥΠΑΝ). 3. Υιοθετείται	v
----	--	--	---	---

		<p>3. Επιπρόσθετα, στο σημείο του προσχεδίου που αφορά τις Ειδικές Μονάδες αναφέρεται πως τα παιδιά εντάσσονται σε διάφορα μαθήματα, βάσει των δυνατοτήτων και αναγκών τους, για σκοπούς κοινωνικοποίησης και αλληλεπίδρασης με τους/τις συμμαθητές/τριες τους. Εισηγούμαστε όπως προστεθεί πως τα παιδιά που φοιτούν στις Ειδικές Μονάδες της Δημοτικής Εκπαίδευσης εντάσσονται τόσο για την μαθησιακή τους εξέλιξη, όσο και για σκοπούς κοινωνικοποίησης και αλληλεπίδρασης.</p>		
--	--	---	--	--

61	<p>Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών</p>	<p>«5. Πυλώνας Εκπαίδευσης 5.1. Υφιστάμενη κατάσταση» δ. Εκπαιδευτικά και άλλα εργαλεία παρέμβασης - Σε αυτό το σημείο θεωρούμε απαραίτητη την ένταξη παραγράφου που να αναφέρεται στην ειδική εκπαίδευση, όπως έχει ενταχθεί στο συγκεκριμένο σημείο για τη λογοθεραπεία και την εργοθεραπεία. Συγκεκριμένα εισηγούμαστε όπως προστεθεί η πιο κάτω παράγραφος: «Σχετικά με την ειδική εκπαίδευση (η οποία παρέχεται σε σχολικό χρόνο μόνο σε δημόσια νηπιαγωγεία, δημοτικά και ειδικά σχολεία), αναφέρεται ότι οι ειδικοί παιδαγωγοί θα εκπαιδεύσουν το παιδί σε διαφορετικές τεχνικές και δεξιότητες, με στόχο τη γενίκευση και χρήση τους αυτόνομα από το παιδί στον τομέα της μάθησης. Πιο συγκεκριμένα, εκπαιδεύουν τους μαθητές και τις μαθήτριες τους στους τομείς της φωνολογικής ενημερότητας, αναγνωστικής ικανότητας, ορθογραφίας, ανάπτυξης και εμπλουτισμού του λεξιλογίου, εκμάθηση γραμματικών και συντακτικών κανόνων, κατανόηση κειμένων, γραπτής έκφρασης, ενίσχυση αντιληπτικών ικανοτήτων (μνήμη, οπτική αντίληψη, λογική σκέψη), διδασκαλία μαθηματικής σκέψης, εκμάθηση τεχνικών οργάνωσης του χρόνου και του χώρου τους, εφαρμογή προγραμμάτων τροποποίησης της συμπεριφοράς, οριοθέτησης, αύξηση της συγκέντρωσης και της προσοχής, ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, κατανόησης των συναισθημάτων, επικοινωνίας, ατομικής φροντίδας και αυτοεξυπηρέτησης. Θα απλοποιήσουν ή θα διαφοροποιήσουν την ύλη με στόχο να είναι προσβάσιμη στον/στη μαθητή/τρια με βάση το Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΑΠΕ) που έχουν καταρτίσει. Ακόμη, οι ειδικοί εκπαιδευτικοί θα συνεργαστούν με τους γονείς των μαθητών τους, τη διεύθυνση του σχολείου, τους εκπαιδευτικούς και θεραπευτές τόσο του δημόσιου, όσο και του ιδιωτικού τομέα, τον/την εκπαιδευτικό/η ή κλινικό/η ψυχολόγο, παιδοψυχίατρο ή παιδονευρολόγο. Επιπλέον θα καθοδηγήσουν, ενημερώσουν και εκπαιδεύσουν τον/την σχολικό/ή συνοδό. Μερικές από τις μεθόδους που χρησιμοποιούν είναι η δομημένη διδασκαλία (TEACCH), οι κοινωνικές ιστορίες και η ενίσχυση της επικοινωνίας με τη χρήση PECS, MAKATON, Grid κα.»</p>	Υιοθετείται	v
----	--	---	-------------	---

62	Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών	<p>«5. Πυλώνας Εκπαίδευσης 5.2. Υφιστάμενη κατάσταση»</p> <p>Αδυναμίες</p> <p>1. Στις αδυναμίες αναφέρεται η μεγάλη καθυστέρηση στη λήψη αποφάσεων από τις ΕΕΕΑΕ με αποτέλεσμα τη μη έγκαιρη εξασφάλιση όλων των μέτρων στήριξης (συνοδός, λογοθεραπεία ή/και άλλα) στα παιδιά, και μη σύνταξη εκθέσεων βάσει νομοθεσίας. Πολλές φορές αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μη φοίτηση του παιδιού σε σχολικό πλαίσιο μέχρι την απόφαση της οικείας ΕΕΕΑΕ. Εισηγούμαστε όπως προστεθεί στα μέτρα στήριξης ο/η ειδικός/ή παιδαγωγός.</p> <p>2. Εισηγούμαστε να προστεθεί πως παρόλο που υπάρχει προεπαγγελματική κατάρτιση στα Ειδικά Σχολεία, εντούτοις το γεγονός ότι οι απόφοιτοι αυτών των δομών λαμβάνουν πιστοποιητικό παρακολούθησης και όχι απολυτήριο, δυσχεραίνει την προσπάθειά τους για εύρεση εργασίας, καθώς συνήθως δεν γίνονται αποδεκτοί από κανέναν επαγγελματία, αφού το απολυτήριο Λυκείου ή Τεχνικής Σχολής είναι απαραίτητο για αίτηση για οποιαδήποτε εργασία.</p> <p>3. Η απουσία Ειδικής Εκπαίδευσης στη Μέση Εκπαίδευση, αποκλείει τους μαθητές με αναπηρίες ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες από το να διεκδικήσουν επί ίσοις όροις μία θέση σε ακαδημαϊκά ιδρύματα.</p> <p>4. Στις αδυναμίες αναφέρεται η μη συμμετοχή των σχολικών βοηθών/συνοδών στις πολυθεματικές συναντήσεις. Εισηγούμαστε όπως αυτό το σημείο αφαιρεθεί, αφού πολύ σωστά δεν συμμετέχουν στις πολυθεματικές συναντήσεις. Οι σχολικοί συνοδοί/βοηθοί θα ενημερωθούν από τον/την ειδικό/η εκπαιδευτικό για τις πληροφορίες που χρειάζεται να γνωρίζουν.</p>	<p>1.2. 5. Οι συγκεκριμένες αδυναμίες ήδη αναφέρονται στο κείμενο.</p> <p>3. 4. 6. 7. 8.9.10.11.12. Τα σχόλια θα αξιολογηθούν και θα τύχουν επεξεργασίας από τους αρμόδιους φορείς (ΥΠΑΝ).</p>	v (Εν μέρει/στα πλείστα)
----	--	--	--	--------------------------

	<p>5. Εισηγούμαστε όπως προστεθεί πως υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις σχολείων όπου φοιτούν αυτιστικά παιδιά χωρίς επαρκή υλικοδομικές παροχές (πχ αίθουσα ειδικής εκπαίδευσης), όπως προνοεί η νομοθεσία για την κατάλληλη παροχή υπηρεσιών ειδικής εκπαίδευσης από ειδικούς παιδαγωγούς.</p> <p>6. Εισηγούμαστε όπως προστεθεί η απουσία πρωτοκόλλου διαχείρισης σωματικής παρέμβασης στις περιπτώσεις εκρήξεων επιθετικού χαρακτήρα.</p> <p>7. Εισηγούμαστε όπως προστεθεί πως η ΕΕΕΑΕ της κάθε Επαρχίας λειτουργεί διαφορετικά.</p> <p>8. Εισηγούμαστε όπως προστεθεί πως ένα μεγάλο ποσοστό Ειδικών Μονάδων δεν είναι κατάλληλα εξοπλισμένες και το κονδύλι που δίνεται είναι μικρό για να εξοπλιστούν.</p> <p>9. Εισηγούμαστε όπως προστεθεί πως για τρίτη συνεχόμενη χρονιά η Ομάδα Αξιολόγησης λειτουργεί ως πιλοτικό πρόγραμμα και δεν έχει ακόμη αξιολογηθεί.</p> <p>10. Εισηγούμαστε όπως προστεθεί πως η Ομάδα Αξιολόγησης αξιολογεί το εκάστοτε παιδί σε μια συνάντηση, χωρίς να γίνεις τις πλείστες φορές παρατήρηση του παιδιού στο πλαίσιο της τάξης.</p> <p>11. Εισηγούμαστε όπως προστεθεί η κατάργηση του/της ατομικού/ής συνοδού.</p>		
--	--	--	--

		<p>12. Εισηγούμεστε να προστεθεί πως η επαναξιολόγηση δεν πραγματοποιείται κάθε δυο χρόνια, όπως προνοεί ο νόμος.</p>		
--	--	---	--	--

63	<p>Παγκύπριος Σύνδεσμος Ειδικών Παιδαγωγών</p>	<p>«5. Πυλώνας Εκπαίδευσης: 5.4 Στρατηγικοί στόχοι και δείκτες μέτρησης αποτελεσμάτων»</p> <p>1. Εισηγούμαστε όπως στο σημείο 5.4.1. που αναφέρεται στη σύσταση Υπο-Επιτροπής - Εθνικής Επιτροπής για τον Αυτισμό για την Εκπαίδευση, να προστεθεί άτομο από το ΔΣ του ΠΑΣΕΙΠ.</p> <p>2. Εισηγούμαστε όπως το πλήθος των μαθητών που απαρτίζουν μία τάξη στην οποία φοιτά μαθητής με ΔΑΦ θα πρέπει να μειώνεται, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στον/ην εκπαιδευτικό της τάξης να παρέχει ποιοτική εκπαίδευση σε όλους τους μαθητές συμπεριλαμβανομένων και των αυτιστικών μαθητών. Θα μπορούσε να υπάρξει μία αντιστοιχία 3 προς 1 για κάθε αυτιστικό/ή μαθητή/τρια.</p> <p>3. Εισηγούμαστε όπως λαμβάνονται υπόψη οι διαγνώσεις και οι αξιολογημένες ανάγκες των μαθητών και μαθητριών από ιδιωτικούς φορείς στην αρχική διαδικασία παραπομπής, έτσι ώστε να μη χρειάζεται να συμπληρωθεί η δίμηνη παρέμβαση του μηχανισμού εντοπισμού στήριξης σε αυτές τις περιπτώσεις.</p> <p>4. Εισηγούμαστε όπως ενισχυθούν τα Επαρχιακά Γραφεία Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, όπου χρειάζεται, με επιπλέον προσωπικό.</p> <p>5. Εισηγούμαστε όπως δοθεί επιπλέον χρόνος στους/στις ειδικούς εκπαιδευτικούς που εργοδοτούνται στα Νηπιαγωγεία, με στόχο την πρώιμη παρέμβαση.</p> <p>6. Εισηγούμαστε όπως παρέχεται περισσότερος χρόνος ειδικής εκπαίδευσης,</p>	<p>1. Υιοθετείται</p> <p>2-3-4-5-6-7-8-9-10. Τα σχόλια θα αξιολογηθούν και θα τύχουν επεξεργασίας από τους αρμόδιους φορείς (ΥΠΑΝ).</p> <p>11. Το συγκεκριμένο ζήτημα είναι σε εξέλιξη προς επίλυση από τις αρμόδιες Υπηρεσίες.</p>	<p>ν (Εν μέρει)</p>
----	--	---	---	---------------------

	<p>βασισμένος στις αξιολογημένες ανάγκες του κάθε παιδιού.</p> <p>7. Εισηγούμαστε όπως λαμβάνονται υπόψη εγκρίσεις που ίσως πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια της χρονιάς, όσον αφορά τον αριθμό των ειδικών εκπαιδευτικών που εργοδοτούνται.</p> <p>8. Εισηγούμαστε όπως λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος για συνδιδασκαλίες, διαφοροποιήσεις, προσαρμογές και παράλληλη στήριξη.</p> <p>9. Εισηγούμαστε όπως μειωθεί η καθυστέρηση παροχής αλλά και αξιολόγησης τεχνολογικού υποστηρικτικού εξοπλισμού με την ενίσχυση ατόμων στην ομάδα αυτή.</p> <p>10. Εισηγούμαστε όπως δημιουργηθεί πρωτόκολλο σωματικής παρέμβασης.</p> <p>11. Σχετικά με το απολυτήριο των αυτιστικών μαθητών και μαθητριών, εισηγούμαστε όπως δίδεται ακριβώς το ίδιο απολυτήριο με τους υπόλοιπους μαθητές/τριες, με αναφορά στα σχόλια στο πλαίσιο που φοιτά ή/και τις διευκολύνσεις ή/και τις προσαρμογές που του/της δόθηκαν. Αντιλήψεις που αφορούν το κατά πόσο είναι δίκαιο να χρησιμοποιείται το ίδιο απολυτήριο στα παιδιά που φοιτούν στο δημόσιο σχολείο, θεωρούμε πως δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε ένα ενιαίο/συμπεριληπτικό σχολείο. Οι στάσεις και οι απόψεις χρειάζεται να αλλάξουν πρώτα και κύρια στο χώρο του σχολείου, όπου όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ίσοι.</p>		
--	--	--	--